

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ

KOORDİNASYON BİRİMİ

YEREL, ULUSAL VE DİJİTAL ORTAMDA HAK HABERCİLİĞİ

Proje No:3230

Bağımsız Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Dr. Öğr. Üyesi ENGİN ÇAĞLAK

İletişim Fakültesi/Gazetecilik Bölümü

Araştırmacının Adı Soyadı

Ebrar Feyza Kılıç (Tez Öğrencisi)

Mustafa Erçağ Yümsel (Tez Öğrencisi)

Gülray Elbi Pekcan (Tez Öğrencisi)

Tuğçe Sinem Çelik (Tez Öğrencisi)

Hasan Hüseyin Kemal (Tez Öğrencisi)

Büşra Mısırlıoğlu (Tez Öğrencisi)

Seda Gökdemir (Tez Öğrencisi)

Yıldız Sağlam (Tez Öğrencisi)

Merve Çalık (Tez Öğrencisi)

TEŞEKKÜR

Bu çalışma ÇOMÜ BAP Birimi tarafından 3230 proje numarası ile desteklenmiştir. ÇOMÜ BAP biriminde görev alan akademisyen ve idari personele de her aşamada sağladıkları destek için teşekkür ederim. Bunun yanısıra çalışmada araştırmacı olarak görev yapan yüksek lisans öğrencilerim Ebrar Feyza Kılıç, Mustafa Erçağ Yümsel, Gülay Elbi Pekcan, Tuğçe Sinem Çelik, Hasan Hüseyin Kemal, Büşra Mısırlıoğlu, Seda Gökdemir, Yıldız Sağlam ve Merve Çalık'a teşekkür ederim. Araştırma aşamasında yardımlarını esirgemeyen Çanakkale Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Hafize Akıncı'ya ve Boğaz Medya sahibi İsmet Akıncı'ya da teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	5
ABSTRACT	6
1. GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM	7
2. GENEL BİLGİLER	8
3. GEREÇ VE YÖNTEM	9
4. BULGULAR	11
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	36
6. KAYNAKLAR	40
7. EKLER	53

ÖZET

Bilgiye ulaşmak veya ulaştırmak her bireyin veya canlının yaşamsal hakları gibi doğal bir haktır. Hak, kişilerin hukuk düzeni tarafından korunmaya değer bulunmuş menfaatleridir. Haklar yasalar ile korunmakla birlikte bu hakların savunulması veya duyurulması için medyaya önemli bir görev düşmektedir. “Bilgi çağı” veya “dijital çağ” olarak adlandırılan bu yüzyılın olanakları iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve hızlanması ile birlikte günlük maruz kaldığımız haber sayısı da hızla artmaktadır. Bununla birlikte hakların savunulabilmesi veya duyurulması alternatif medya olarak internet dünyası ve sosyal medya yeni bir umut olmuştur.

Bu bağlamda çalışmanın hipotezi hak haberciliğinin yeni teknolojiye rağmen ticari haber kadar yer alamamasıdır. Yapılacak çalışmada, "Hak Haberciliği" anlayışının ulusal, yerel ve dijital basın ortamında ne kadar yer bulabildiği sorusuna cevap aranmak amaçlanmaktadır. Kadın, Hayvan, İşçi, Çocuk, LGBT, Çevre, Mülteci ve Engelli Hak sahiplerinin seslerini ne kadar duyurabildikleri önemli bir tartışma konusudur. Bu sebeple bu kesimlerin haberlerde ulusal veya yerel basında yeteri kadar yer bulabilmekte mi ve alternatif medya ortamları bu açığı kapatabilmekte mi? soruları araştırmanın diğer bir önemini ortaya koymaktadır. Yöntem olarak haftada iki gün ve her hafta değişik günlerde yaygın gazetelerden sağ, sol ve merkezi temsil eden gazeteler birer örnek, yerel basında aynı örneklem dilimiyle birer örnek ve dijital, sosyal medya hesapları da takip edilmek kaydıyla, arşiv taraması ve içerik analizi yapılacaktır. Buna ek olarak kavramsal tanımlamalar için de literatür taraması yapılacaktır. Sonucunda elde edilecek bilgiler bilgi çağının hak haberciliğine etkisine dair kapsamlı veriler elde edilmesini de olanaklı kılacaktır. Çalışma 1 Mart 2020 tarihinden itibaren arşiv taraması fiziksel gazeteler üzerinden, 16 Nisan 2020 tarihi itibarıyla ise (Pandemi önlemleri nedeniyle) ilgili gazetelerin web sayfalarının arşiv incelenmesi yapılacaktır. Çalışmanın içerik analizi ve gazetelerin taranması Haziran 2020 sonu ile sonlandırılacaktır. Çalışmanın tek bir kanaldan değil de farklı kanallardan bir analiz sunması çalışmaya özgünlük kazandıracaktır ve karşılaştırmalar dolayısıyla birden çok veri elde edileceği düşünülmektedir. Bilimsel etkisi kaynak bir çalışma olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gazetecilik, Hak Haberciliği, Basın, Medya, İletişim

ABSTRACT

Reaching or delivering information is a natural right like the vital rights of every individual or living thing. Rights are the interests of individuals that are deemed worthy of protection by the legal order. Although rights are protected by laws, the media has an important duty to defend or announce these rights. The possibilities of this century, which is called the "information age" or "digital age", with the development and acceleration of communication technologies, the number of news we are exposed to daily is also increasing rapidly. However, the internet world and social media as alternative media to defend or announce rights have become a new hope.

In this context, the hypothesis of the study is that rights journalism cannot take place as much as commercial news despite the new technology. In the study to be done, it is aimed to seek an answer to the question of how much coverage the concept of "Rights Journalism" can find in the national, local and digital media. The extent to which rights holders of women, animals, workers, children, LGBT, the environment, refugees and the disabled can make their voices heard is an important matter of debate. For this reason, can these segments find sufficient coverage in the national or local press, and can alternative media media fill this gap? questions reveal another importance of the research. As a method, archive scanning and content analysis will be made two days a week and on different days every week, on the condition that the newspapers representing the right, the left and the center are an example, a sample in the local press with the same sample slice, and digital and social media accounts are also followed. In addition, a literature review will be made for conceptual definitions. The information to be obtained as a result will also make it possible to obtain comprehensive data on the impact of the information age on rights journalism. As of March 1, 2020, the archive will be scanned through physical newspapers, and as of April 16, 2020 (due to Pandemic measures), the web pages of the relevant newspapers will be archived. The content analysis of the study and the scanning of the newspapers will be completed by the end of June 2020. The fact that the study presents an analysis from different channels, not from a single channel, will bring originality to the study and it is thought that multiple data will be obtained due to comparisons. Scientific impact will be a source study.

Keywords: Journalism, Rights Journalism, Press, Media, Communication

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

Bu araştırmada Hak Haberciliği bağlamında hak haberlerine konu olmuş hak sahiplerinin medya da ne kadar yer bulabildikleri, seslerini ne kadar duyurabildiklerini, hak ettikleri değeri medya kanallarında görebiliyorlar mı gibi sorulara cevap aramak amaçlanmaktadır.

Yeni yüzyıl ile birlikte yeni nesil haklar olarak da tanımlanan üçüncü kuşak haklar tanımlanmaya başlamıştır. Bu çerçevede hak kavramı değişmiş ve yeni kapsamlar elde etmiştir. Bu kapsamların duyurulması için hak haberciliği kullanılmaktadır. Lakin hak haberciliği çoğu zaman yanlış algılanmaktadır. En önemlisi ise hegemonya sağlamak ve ticari kar sağlamak amacıyla hak haberciliği yapılarak hak haberciliği de ticarileştirilmektedir. Bu araştırmada Hak Haberciliği bağlamında hak haberlerine konu olmuş hak sahiplerinin medyada ne kadar yer bulabildikleri, seslerini ne kadar duyurabildiklerini, hak ettikleri değeri medya kanallarında görebiliyorlar mı gibi sorulara cevap aramak amaçlanmaktadır. Çünkü hak haberciliği tanımı yurttaş haberciliği ve alternatif medya haberciliği ile karıştırılmaya devam etmektedir. Hak haberciliği özelliğini kaybetmektedir. Öte yandan hak haberciliğinin nasıl yapıldığını ya da yapılmadığını göstermek amaçlanmıştır.

Kadın, Hayvan, İşçi, Çocuk, LGBT, Çevre, Mülteci ve Engelli hakları çerçevesinde habere konu olmuş bu başlıkların haklarını ve gördükleri değerin habere yansımalarını ulusal, yerel ve dijital medyada karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Burada amaç hak haberciliğini Türkiye’de kullanım biçimlerini ortaya koymaktır. İnsan hakları temelinde her canlının yaşam hakkı ve değer görme hakkı haberlere konu olmaktadır. Fakat hak haberciliği daha kapsamlı bir alanı kapsamaktadır. Türkiye’de belli konular üzerine yoğunlaşma hak haberciliğinin esas yapısına gölge düşürmektedir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler haberi ve haberciliği daha da ticari bir tema haline getirmiş ve getirmektedir. Bu durumda web 2.0 ile birlikte alternatif medya kavramı literatürde yerini almıştır. Hak haberciliği alternatif medya üzerinden varlığını sürdürebilmekte olduğunu iddia eden görüşlere karşın. Peki gerçekte alternatif medya yeteri kadar alternatif olabilmekte midir? Alternatif medya da haberinizi veya sorunlarınızı duyurmak, ulaşmak veya etkilemek istediğiniz kitleye ne kadar ulaşabildiniz veya etkileyebildiniz? Bir başka deyişle alternatif medyanın etki alanı, ulusal ve yerel basın ile karşılaştırıldığında görülebilecektir

GENEL BİLGİLER

Çalışmanın konusu Türkiye’de hak haberciliğinin kullanımı ve olanaklarıdır. Bu sebeple geniş bir araştırma yapılması gerekmektedir. Hak haberleri, sekiz ayrı başlık altında (Kadın, Hayvan, İşçi, Çocuk, LGBT, Çevre, Mülteci ve Engelli hakları) her biri için ulusal, yerel ve dijital medya yansımaları incelenecektir. Ulusal, yerel ve dijital medya Sağ (Muhafazakar) Sol (Demokratik) ve Merkezi (Liberal) dünya görüşlerine sahip gazeteler hafta da iki gün incelenecektir. (Bu gazeteler tirajı en yüksek olanlar arasından seçilmiştir. Dijital medya platformları ise yine en çok takipçisi veya iletişimi olan sayfalar tercih edilmiştir.) Her hafta gazete alım günü değişecektir. İncelenen gazeteler önce sekiz araştırmacıdan her biri kendi hak haberine bakacak ve içerik analizi yapacaktır. Daha sonra bir araştırmacı bu haberlerin denetlenme kısmı ile ilgilenecektir. Bunun sebebi hak haberciliği kapsamına giren haberlerin Türkiye’de tespitinin zor olmasıdır. Daha sonra gazeteler diğerleri ile değiştirilerek, her bir hak haberi ulusal, yerel ve dijital ortamlarda 3 ay boyunca taranacaktır. Böylelikle hak haberine konu olan kitlelerin ne kadar seslerini duyurabildiklerini ve haklarını arayabildikleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Böylelikle alternatif medya için iddia edilen özgür ifade olanağının bahsi geçen kesimlerin haklarını ifade etmede ve savunmada ne kadar kullanışlı olduğu tespit edilerek alternatif medya kavramına eleştirel bakış açısı getirilecektir.

İncelemeye Konu Olan Hak Habercilik Başlıkları:

Kadın Hakları Haberciliği

Hayvan Hakları Haberciliği

İşçi Hakları Haberciliği

Çocuk Hakları Haberciliği

LGBT Hakları Haberciliği

Çevre Hakları Haberciliği

Mülteci Hakları Haberciliği

Engelli Hakları Haberciliği

İncelenecek Yaygın Gazeteler;

Hürriyet Gazetesi

Milliyet Gazetesi

Sabah Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesi

Sözcü Gazetesi

Yeni Şafak Gazetesi

Birgün Gazetesi

Akit Gazetesi

İncelenecek Yerel Gazeteler;

Çanakkale Olay Gazetesi

Çanakkale Gündem Gazetesi

Çanakkale Boğaz Gazetesi

Dijital Ortamda Analiz Edilecekler;

Yaygın ve yerel gazetelerin web sayfaları belirlenen günlerin saat 19:00 ile 21.00 arası

Belirlenen hak başlıklarının web sayfaları

Belirlenen hak başlıklarının sosyal medya hesapları (En çok takipçisi olanlar)

GEREÇ VE YÖNTEM

Bilgi çağı literatürde farklı beklentileri beraberinde getirmiştir. Bunun örneklerinden birisi olarak farklı kesimlerin sesini duyurması için alternatif medyayı kullanması verilebilir. Lakin bu aşamada sağlıklı bir bilgi dolaşımı sağlamak önem arz etmektedir. Dolayısıyla profesyonel, etik ve hakkaniyetle sürdürülen habercilik anlayışı sadece hak haberciliği için değil habercilik anlayışı içinde geçerli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda hak haberlerinin ne

kadar adil ve hak sahibi olarak yazılı ve dijital basının haber akışında ne kadar yer aldığı tespit edilmesi gereklidir. Yapılacak çalışmada ilgili konuyla ilgili detaylı bir analiz yapılması daha önceki çalışmalarda mümkün olmamıştır. Literatürde yapılan çalışmalar tek bir hak kavramından ya da tek bir yayın organı çerçevesinde yapılmıştır. Bu ise Türkiye’de yapılan hak haberciliğinin sadece belli kısımlarına dair bir çerçeve sunduğu için genel durum gözden kaçırılmaktadır. Yapılan çalışmalardan da yararlanılarak daha geniş bir perspektif çizmek sorunu anlamak açısından çalışmaya özgünlük katmaktadır. Öte yandan gözlemlediğimiz diğer bir husus ise hak haberciliği ile ilgili literatür taraması yapıldığı zaman görülmektedir ki daha çok kavramsal tanımlar bulunmaktadır. Bu kavramsal tanımların uygulamada nasıl yer bulduğu ve hak haberciliğinin basındaki uygulamaları açısından, içerik analizi açısından ilk olacaktır. Diğer taraftan alternatif medya olarak görünen dijital medya bu anlamda ne ölçüde de alternatif olabildiği de yine karşılaştırmalı olarak ortaya konulacaktır.

1. Yöntem, Nicel yöntemin yanı sıra incelenen haber başlıklarının içerik analizi, kavramsal tanım ve tarihsel süreç her bir başlık için ayrı ayrı ele alınacaktır.

2. Yöntem, Ulusal, yerel ve dijital medya haftada iki gün ve her hafta değişik bir gün olmak üzere üç ay içerik analizi yapılacaktır.

Haftalık gazete taraması;

1. Hafta Pazartesi - Perşembe

2. Hafta Salı - Cuma

3. Hafta Çarşamba – Cumartesi

4. Hafta Pazartesi – Perşembe

Not: Pazar günü gazete alımı yapmamızın sebebi yerel gazetelerin Pazar günü çıkmıyor olmasıdır. Ayrıca diğer aylarda da yukarıda belirtilen haftalık çizelge takip edilecektir.

3. Yöntem, Geleneksel basının internet sayfaları 16 Nisan tarihinden itibaren Pandemi kısıtlamaları nedeniyle aynı günlerde saat 19.00 ile 21.00 arası incelenecektir.

4. Yöntem, Hak haberciliğine konu olmuş 8 ayrı başlığın en çok takipçisi olunan sosyal medya hesapları Facebook, Instagram ve Twetter aynı gün ve tarihlerde karşılıklı olarak incelenecektir.

Bu süreç içerisinde 8 araştırmacı Kadın, Hayvan, İşçi, Çocuk, LGBT, Çevre, Mülteci ve Engelli hakları üzerine araştırmaları tamamlamıştır. Bu araştırmalar doğrultusunda haberler incelenerek haber havuzu oluşturulmuştur. Aynı zamanda gazetelerin sosyal medya hesapları ve internet sayfalarında da taramalar yapılarak ticari haber ağındaki hak haberleri tespit edilmiştir.

Son olarak ise bu konularda kendi paylaşımlarını yapan sosyal medya sayfaları ve internet sayfaları tespit edilerek haber akışlarını içeren ayrı bir haber havuzu oluşturulmuştur. Bu sayede haberlerin karşılaştırılması mümkün olacaktır.

Haberler; söylem ve göstergebilim yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Özellikle haberde kullanılan sözcükler, sunuş biçimi, kapladığı alan, varsa başka konular ile bağlantısı, kullanılan görsel materyal, haberin bulunduğu sayfa, internette yayınlandığı gün ve saatler, haberin gündem ile alakası gibi detaylar analiz edilecektir.

BULGULAR

Çalışmada bahsi geçen konu başlıkları sekiz ayrı ulusal gazetelerde, üç ayrı Çanakkale yerel gazetesinde ve her bir konu başlığı öne çıkan üç sosyal medya hesapları nicel ve nitel araştırmaya tabii tutulmuştur. Elde edilen bulgular her bir konu başlığı için ayrı ayrı ele alınmıştır.

İşçi Hakları

Sabah gazetesinin belirlenen tarihler aralığında incelenmesi sonucunda işçilerin temel hakları ve özgürlükleri üzerine yapılmış 18 habere rastlanmıştır. Yapılan bu haberler yakın zamanda açıklanan ekonomide değişim reform paketi üzerinden okurlara servis edilmiş ve reform paketi kapsamında değişimi öngörülen olguların işçiler üzerindeki faydaları baz alınarak yapılmıştır.

Gazetenin işçi haberleri genel olarak sayfanın 4/2'sini kaplayacak şekilde yapılmış ve çoğunlukla hükümet temsilcilerinin açıklamalarından derlenen fotoğraflarla, az sayıda işçi fotoğraflarıyla yayımlanmıştır. Ortalama sekiz ile on haber arasında muhalif partilerin belediyelerinde gerçekleşen işçi çıkarma eylemlerine ve yedi ile dokuz arası işçilerin günlük çalışma koşullarını ve yaşam şartlarını doğrudan ilgilendirecek haberlere yer verilmiştir. İşçi taraflı yapılan haberlerde söylem dilinin yumuşatırken muhalif partiler üzerinden iddia da bulunulan haberlerinde söylemi sertleştirmiş ve haberin başlıklarını daha belirgin hale getirerek politik kelimeler kullanmaya özen göstermiştir. Sabah gazetesinin işçiler üzerinden yaptığı haberler genel olarak olaylara bakış açısını belirgin hale getirmiş ve siyasal söylemleri dikkat çekmiştir. Sabah gazetesi hükümet yanlı bir söylem biçimi ile yayın politikasına devam etmektedir.

Sözcü gazetesi belirlenen tarihler arasında işçileri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirecek 26 haber yayımlamıştır. Sözcü gazetesinin bu süre zarfında yayımladığı ortalama 15 ile 20 haber işçilerin temel haklarını konu alan başlıklardan ve başlıkla orantılı içeriklerden oluşmaktadır. Gazete, toplumda muhalif bir kimliğe sahip olmasıyla bilinmekte ve bu kimliği öne çıkaran haberler yayımlaya özen göstermektedir. Yapılan haberlerde verilen bilgiler ve kullanılan başlıklar işçilere karşı belirli konularda ve yönetsel anlamda haksızlıklar yapıldığı iddia edilen ve bu iddiaları doğrulamaya yönelik uzman görüşlerine yer verilmekte ve yapılan saptamalarla tartışmaya açık sözcük seçimleri ortaya çıkmaktadır. Gazetede yayımlanan işçi haberlerinin büyüklükleri sayfanın 4/3'ünü kaplayacak şekilde düzenlenmiş ve ekonomi haberleri bölümünde verilmesine özen gösterilmiştir. Haberlerde kullanılan fotoğrafların işçi fotoğrafları olmasına dikkat edilmiş haberlerle orantılı fotoğraf boyutu seçimi yapılmıştır. Sözcü gazetesinde Zaman zaman Hükümeti eleştireci boyutlarda da haberler verilmeye çalışılmış ve emekçi lehine gösterilmeye çalışılan yayın politikası güdülmüştür. Bu gazetede de sabah gazetesi gibi belirli noktalarda belediye işçilerinin işten çıkartılma olaylarına değinilmiş ancak bu haberler iktidar belediyeleri üzerinden okurlara servis edilmiştir.

Hürriyet gazetesi üzerinden 1 Nisan-10 Mayıs 2019 tarihleri arasında yapılan araştırma sonucunda işçileri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirecek 11 adet habere rastlanmıştır. Bu haberler genellikle Hazine ve Maliye Bakanlığınca açıklanmış olan yeni reform paketi üzerinden yapılmıştır. Hürriyet gazetesi muhalif olmayan ancak taraf belirtmeyen bir gazete olarak bilinmekte ve yayınlarını bu ilkeler doğrultusunda yapmaktadır. Yapılan haberlerde eleştirel ve

politik kelimeler kullanmaktan kaçınılmış daha çok bilgi verici düzeyde söylemler gerçekleştirilmiştir. İşçilerle ilgili yapılan haberler genel olarak sayfanın 4/3'ünü kaplayacak şekilde ve orta büyüklükte belirgin puntolarla başlıklar atılarak okuyucu kitleye sunulmuştur. Haberlerde kullanılan fotoğraflar haberin büyüklüğüyle orantılı seçilmiş genel olarak küçük ölçekli fotoğraflar koyulmuştur.

Akşam gazetesi üzerinden yapılan araştırmada işçileri doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren toplam 15 haber yapıldığını sonucuna varılmıştır. Bu haberlerin geneli bilgi verici düzeyde iken seyrek olarak siyasal söyle içeren haberlere yer verilmiştir. İşçi haberleri ortalama verilen sayfanın 4/3'ünü kaplayacak şekilde olup, haberin içeriğiyle ilintili fotoğrafların seçilmesine özen gösterildiği dikkatlerden kaçmamıştır. Akşam gazetesi muhalif bir kimliğe sahip olmayan üstü kapalı bir şekilde hükümet politikalarını destekleyen bir gazete olarak karşımıza çıkmaktadır. İşçi haberlerine genel olarak gazetenin ekonomi bölümlerinde yer verilmiştir.

Türkiye gazetesi üzerinden yapılan araştırmada toplamda 2 adet işçi haberine yer vermiştir. Gazetenin söylem olarak hükümet politikalarının olumlu karşılandığı sözcükler seçildiğine dikkat edilmekte ve yapılan haberlerin bu tarz söylemleri destekleyici olmasına özen gösterilmiştir. Yapılan işçi haberleri genel olarak sayfanın 4/2'sini kaplayacak şekilde servis edilmiştir.

Gazete Çanakkale ilinde faaliyet gösteren 9 yerel gazeteden biridir. Günlük olarak yayın yapan gazete taraflı olmayan bir söylem ile haberler yapmakta ve okurlarına sunmaktadır. Gazete toplamda 9 adet işçi haberi yayımlamıştır. Haberler verildikleri sayfaların genel olarak 4/2'sini kaplayacak şekilde servis edilmiştir.

Olay gazetesinde işçileri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirecek toplamda 4 habere yer verilmiştir. Gazete toplumda muhalif bir duruşu olmasıyla bilinmekte ve yapılan haberlerin içeriğiyle atılan başlıklara bakıldığında bu duruşun sergilendiği görülmektedir. Günlük yayın yapan gazetede haberler için atılan başlıklar söylem olarak bazen eleştirel boyutlara ulaşabilmekte bazen de stabil bir çizgi ile haber yapıldığı görülmektedir.

Burası Çanakkale gazetesinde yapılan araştırmalar sonucunda toplam 7 adet işçi haberlerine rastlanmıştır. Günlük yayın yapan gazetede haberler genellikle verildikleri sayfaların 4/2'sini kaplamış ve sürmanşet şeklinde servis edilmiştir.

Twitter’da işçi haberleri üzerine faaliyet gösteren ve en çok etkileşim alan beş hesaptan günlük ortalama 30 haber yapılmaktadır. Bu hesapların bir kısmında işçi lehine tutum sergilenerek haberler yapılırken bazılarında ise tarafsız bir bakış açısıyla haberler ele alınmaktadır. Günlük en çok paylaşım yapan hesap olarak ‘Sendika.org’ karşımıza çıkmaktadır. Takipçi sayısı 325.000’i aşkın bu hesaptan 24 saat içerisinde ortalama 100 ile 120 paylaşım yapılmakta bu paylaşımların %80’lik kısmı işçi merkezli haberler olmaktadır. Hesap, muhalif bir tutum sergilemekte söylemlerini bu tutum çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Bu hesap haber başına ortalama beş ile on arası retweet almaktadır. Bu hesabın hemen ardından en çok paylaşım yapılan hesap olarak ‘İşçi Haber’ karşımıza çıkmaktadır. Takipçi sayısı 2000’i aşkın bu hesaptan günlük ortalama 30 ile 40 paylaşım yapılmaktadır. Bu hesap haber başına ortalama sıfır ile bir arası retweet almaktadır. Hesaptan yapılan paylaşımların %50’lik kısmı işçi merkezli haberler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Facebook’ta işçi haberleri üzerine faaliyet gösteren ve en çok etkileşim alan üç sayfada günlük ortalama yedi haber paylaşımı yapılmaktadır. Bazı sayfalarda günlük 10’un üzerinde paylaşım yapılırken bazılarında bu sayı 10’un altında kalmaktadır. Facebook üzerinden yapılan işçi haberlerinin geneli işçi lehine olmakta ve bilgilendirme amaçlı yapılmaktadır. Facebook üzerinden en çok paylaşım yapılan sayfa olarak ‘4-D Kamu İşçileri’ sayfası karşımıza çıkmaktadır. Bu sayfadan günlük ortalama 20 ile 30 arası paylaşım yapılmaktadır. Mevcut sayfanın Facebook genelinde oldukça sık takip edildiği gözlemlenmekte ve paylaşımların altına devamlı olarak yorum yapıldığına rastlanmaktadır. Facebook’ta işçi haberleri ile doğrudan alakalı paylaşım yapan bir başka sayfa olarak ‘Kamu İşçi Haber’ karşımıza çıkmaktadır. Sayfanın ortalama 20.000 takipçisi bulunmakta ve günlük 10 ile 14 arasında paylaşım yapıldığı gözlemlenmektedir.

Instagram’da işçi haberleri üzerine faaliyet gösteren ve en çok etkileşim alan iki sayfada günlük ortalama 10 ile 15 arası haber paylaşımı yapılmaktadır. Instagram’da En çok paylaşım yapılan hesap olarak ‘Kamu Bülteni’ karşımıza çıkmaktadır. Bu hesaptan günlük 10 ile 15 haber paylaşımı yapılmaktadır. Hesap, bilgilendirme amaçlı kullanılmakta ve 250 ile 500 arası beğeni almaktadır. 89.000 takipçi bulunan sayfanın haberleri tarafsız bir şekilde ele aldığı görülmektedir. Bu sayfanın ardından en çok etkileşim alan ikinci Hesap olarak ‘Kamu Memur Personel Alımı’ hesabı karşımıza çıkmaktadır. Bu hesaptan günlük yedi ile on arası paylaşım yapılmaktadır. Yapılan paylaşımlar ortalama 50 ile 100 arası beğeni alabilmektedir. 33.000 takipçisi bulunan sayfanın haberleri tarafsız bir şekilde ele aldığı görülmektedir.

Kadın Hakları

Belirlenen tarihler arasında Hürriyet gazetesinde 32 adet, Sözcü gazetesinde 31 adet, Sabah gazetesinde 21 adet, Akşam gazetesinde 7 adet ve Türkiye gazetesinde 5 adet kadına yönelik şiddet içerikli haber yer almıştır. Çanakkale yerel gazeteleri olan İşte Çanakkale, Çanakkale Olay, Gündem ve Burası Çanakkale gazetelerinde ise 40 günlük tarih aralığı içerisinde kadına yönelik şiddet içerikli bir haberin yer almadığı saptanmıştır.

Hürriyet gazetesinde yer alan toplam 32 haberden 12 tanesinde şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafına yer verilmiştir. 20 haberde ise şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafı kullanılmamıştır. Sözcü gazetesinde yer alan 31 haberin 10'unda şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafı yer alırken, 21 tanesinde ise yer almamıştır. Sabah gazetesi yayınladığı 21 haberin 8 tanesinde şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafını kullanmış, 13 tanesinde ise kullanmamıştır. Akşam gazetesinde yer alan toplam 7 haberin 5 tanesinde şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafına yer verilirken, 2 haberde şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafına yer verilmemiştir. Türkiye gazetesinde yer alan 5 haberin yalnızca 1 tanesinde şiddeti uygulayanın fotoğrafı yer almış, diğer 4 haberde şiddeti uygulayan kişinin fotoğrafına yer verilmemiştir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu internet sitesi olan <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/> üzerinde yer alan bilgiler incelendiğinde Nisan ayında toplam 36 kadının öldürüldüğü bilgisine ulaşılmıştır.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'ndan alınan verilere göre oluşturulan tablo 4'te de görüldüğü üzere Nisan ayı içerisinde gerçekleşen 36 kadın cinayetinin 8 tanesi şüpheli ölüm olarak kayıtlara geçmiştir. Ekonomik sebeplerden ötürü 1 kadının hayatı son bulurken, 5 kadının ise öldürülme sebebi bilinmemektedir. 22 kadın ise kendi hayatına dair karar almak istemesi sebebiyle öldürülmüştür.

LGBT Hakları

LGBTİ+ haberlerinin ulusal ve yerel medyada hak haberciliği bağlamında yer alıp almadığı ile ilgili sonuçlara ulaşmak için belirlenen tarihler arasında 8 adet ulusal, 4 adet yerel gazete

incelenmiştir. İncelenen ulusal gazetelerde; Birgün Gazetesi'nde 7, Cumhuriyet Gazetesi'nde 4, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde 1, Milliyet, Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinde 2, Yeni Akit Gazetesi'nde 8 adet olmak üzere toplam 27 adet LGBTİ+ haberi yer almıştır. Haberlerin 1 tanesi mart ayında, 12 tanesi nisan ayında, 14 tanesi de mayıs ayında yapılmıştır. İncelenen yerel gazetelerde ise Çanakkale Gündem ve Burası Çanakkale gazetelerinde 1'er, İşte Çanakkale gazetesinde 2 adet haber bulunmaktadır. Olay Gazetesi'nde ise hiçbir LGBTİ+ haberi bulunmamaktadır. Yerel gazetelerde yer alan toplam 4 adet haberin hepsi nisan ayında yapılmıştır.

Cumhuriyet Gazetesi'nde LGBTİ+'lar ile ilgili 4 adet haber bulunmaktadır. Gazetede, Diyanet İşleri Başkanı'nın 'eşcinselliğin hastalıkları beraberinde getirdiği' açıklaması, Ankara Barosu'nun bu açıklamayı laiklik vurgusuyla birlikte eleştirmesi, bunun üzerine Ankara Barosu'na 'halkın bir kesiminin dini değerlerini aşağılama' suçundan soruşturma açılması, Cumhurbaşkanı'nın Diyanet İşleri Başkanı'nı destekleyen açıklamaları ve 23 sivil toplum örgütünün Diyanet İşleri Başkanlığı'na açıklamaları sebebiyle verdiği tepki haberleştirilmiştir. Ayrıca Denge ve Denetleme Ağı'nın eşcinsellerin yaşadıkları ayrımcılık sebebiyle eşit vatandaş olarak hissetmediği belirtilen Demokrasi Talebi Raporu da haber yapılmıştır. Gazetede trans kardeşini kaybettikten sonra onun hayatını kitaplaştıran Ayten Görgün Smith'in röportajına da yer verilmiştir.

Birgün Gazetesi'nde LGBTİ+'lar ile ilgili 7 adet haber bulunmaktadır. Gazete, KAOS GL'nin Birgün Gazetesi'nin LGBTİ+'larla ilgili tüm haberlerinin hak haberciliği kapsamında olduğu, haberlerinde hiçbir nefret ya da ayrımcılık söylemi kullanmadığını belirten 2019 Medya Raporu'nu haberleştirmiştir. Gazetede ayrıca Netflix'te yayınlanacak bir dizide eşcinsellik anlatılacağı gerekçesiyle RTÜK'ün Netflix'e gözdağı verdiği, Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinseller ile ilgili açıklamaları, Ankara Barosu'nun açıklamalara tepkisi ve baroya açılan soruşturma, 22 sivil toplum örgütünün Diyanet İşleri Başkanlığı'nın açıklamasına karşı yayınladığı bildiri, İHD'nin Diyanet İşleri Başkanı ve Ankara Barosu'na soruşturma açan Ankara Cumhuriyet Başsavcısı'na karşı suç duyurusunda bulunması, 17 Mayıs Dünya Homofobi, Transfobi ve Bifobi Karşıtı Gün ile Denge ve Denetleme Ağı'nın eşcinsellerin toplumdaki konumunu konu edinen Demokrasi Talebi Raporu da haberleştirilmiştir.

Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde LGBTİ+'lar ile ilgili sadece birer adet haber bulunmaktadır. Bu haberde Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinseller ile ilgili açıklamaları, bu açıklamalara Ankara

Barosu'nun verdiği tepki ve bu tepki üzerine Baro hakkında soruşturma açıldığı bilgisi yer almaktadır.

Sabah Gazetesi'nde LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber yapılmıştır. İlk haberde Diyanet İşleri Başkanı'nın açıklamasına karşı yayınladıkları bildiri sebebiyle Ankara Barosu'na açılan soruşturma 'din düşmanlığı yaptıkları' şeklinde haberleştirilmiştir. İkinci haber ise feminizmin ve eşcinselliğin aileyi tahrip ettiği ve bu konuda gençlerin tehlikede olduğuna dair bilgiler içeren bir haberdır.

Milliyet Gazetesi'nde de LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber yapılmıştır. İki haberde de Ankara Barosu'na açılan soruşturma ve baroya siyasilerin verdiği tepki haberleştirilmiştir. Haberlerde genel olarak baroyu eleştiren siyasilerin açıklamaları yer almıştır.

Yeni Şafak Gazetesi'nde de LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber bulunmaktadır. İlk haber, 'LGBT müdürlüğü meclisten döndü' başlığıyla verilen ve İBB'de CHP grubunun toplumsal cinsiyet eşitliği şube müdürlüğü açılması teklifinin AKP ve MHP'lilerin reddettiğini anlatan haberdır. İkinci haberde baroya açılan soruşturma, 'alçaksınız, düşmansınız, islamofobiksınız' başlığı ve 'faşist baro'ya tepki' kelimeleriyle haberleştirilmiştir.

Yeni Akit Gazetesi'nde LGBTİ+'larla ilgili 8 adet haber bulunmaktadır. İlk haber 'eşcinsel sapkınlığını' yaymak isteyen Netflix'te bir dizinin eşcinsel bir karakter içerdiği ve buna karşı avukatların harekete geçtiği bilgisini vermekte ve Türkiye Aile Meclisi Başkanı'nın 'eşcinselliğin insanlığa karşı savaş' olduğunu belirten açıklamalarını içermektedir. Gazete Ankara Barosu'nun açıklamaları ve açılan soruşturmayı 'Erbaş bahane, savaşları İslamla' azgınlara Erbaş'ı linç ediyor' şeklinde haberleştirilmiştir. Gazetenin haberlerinde Diyanet İşleri Başkanı'nı destekleyen siyasiler ve kuruluşların açıklamalarına yer verilmiş, 'barolar ve meslek odalarının sapkın LGBTİ destekçisi olduğu, bunların aynı zamanda teröristleri de korudukları' söylenmiştir. Gazetenin LGBTİ+'larla ilgili haberlerinde 'eşcinselliğin bütün dinler tarafından büyük günah ve çirkin bir hal olarak kabul edilerek yasaklandığı', '1960'lara kadar hastalık olarak kabul edildiği', 'sapkınlığın adma onur dediklerini', 'eşcinselleri, nikahsız yaşamayı özendiren İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması yerine İslam Sözleşmesi'nin getirilmesi gerektiği', 'sapkınların çatı kuruluşu olan KAOS GL'nin haçlı koalisyonundan destek aldığı', 'AB beslemesi sapkınlar oldukları', 'CHP'nin fonladığı LGBTİ'nin semirdiği', 'Ekrem İmamoğlu'nun LGBTİ sevdalısı olduğu ve Onur Yürüyüşü'ne destek verdiği' gibi kelime ve cümleler yer almaktadır.

Çanakkale'nin yerel gazeteleri Çanakkale Gündem ve Burası Çanakkale gazetelerinde LGBTİ+'lar ile ilgili birer adet haber bulunmaktadır. Çanakkale Gündem Gazetesi'nde Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinsellerle ilgili açıklamasına MUSİAD Çanakkale Şube Başkanı'nın verdiği destek, Burası Çanakkale Gazetesi'nde de Diyanet İşleri Başkanı'nın açıklamasına Diyanet-Sen Çanakkale Şube Başkanı'nın verdiği destek haberleştirilmiştir. İşte Çanakkale Gazetesi'nde 2 adet LGBTİ+ haberi bulunmaktadır. Gazete, diğer iki gazetede yer alan MUSİAD Çanakkale Şube Başkanı'nın ve Diyanet-Sen Çanakkale Şube Başkanı'nın Diyanet İşleri Başkanı'na verdikleri desteği ayrı ayrı haberleştirilmiştir.

Hayvan Hakları

Mart ayında ülkemizde de görülmeye başlanan Covid-19 salgınının etkileri haberleri de etkilemiştir. Genel olarak bakıldığında hayvan haklarına yönelik haberin çok az olduğunu görmekteyiz. Birgün gazetesi mart ayı boyunca 5 haber yayınlarken, diğer gazetelerde bu sayı 1'e düşmekte, Milliyet ve Yeni Akit'te ise hayvan haklarına yönelik hiçbir haber yer almamaktadır. 8 gazetede toplam 10 habere yer verilmiş. Yer alan haberlere bakıldığında da genel olarak sokak hayvanlarına mama desteği, mobil klinik hizmeti gibi hizmetlerin konu alındığı görülmüştür.

Nisan ayına baktığımızda her gazetede en az 1 haber yer almıştır. Birgün ve Sabah 2, Yeni Şafak 3 haber yayınlarken diğer gazeteler 1 haber yayınlamıştır. Toplamda ise 12 habere yer verilmiş. Haberlerin içeriğinde ise İç İşleri Bakanlığı'nın yayınladığı genelgeye göre sokak hayvanlarına yapılacak yardımlar, kedi-köpek evleri ve sokağa çıkma kısıtlamasında hayvan sahiplerinin cezadan muaf tutulacağı gibi konular yer almıştır.

Mayıs ayındaki tabloda hayvan haklarına yönelik haberlerin oldukça az olduğunu görmekteyiz. Birgün, Sözcü ve Yeni Akit bir aylık süreçte hayvanlara yönelik haberlere yer vermezken; Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah ve Yeni Şafak 1 haber ve Milliyet 2 haber yayınlamıştır. Cumhuriyet ve Hürriyet'te çoban köpeği bir vatandaşın köpeğini eşeğe saldırtması ve eşeğin yavrularının katledilmesi haberi yer alırken, köpek sahibinin önce tutuklanıp ardından serbest kalmasına vurgu yapılmıştır. Milliyet'te ise sokak köpeğini bıçaklayan bir vatandaşın ifadesi alınıp serbest bırakılması ve sonrasında yalnızca para cezası aldığı bir hak haberi yer almaktadır.

Haziran ayının ilk haftasında Cumhuriyet, Milliyet, Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinin hayvan haklarına yönelik haber yayınlamadıkları görülürken Birgün 1, Hürriyet 2

ve Sözü gazetesi 1 haber yayınlamıştır. Hürriyet'te köpeklere çivili kemik yediren vatandaş ile patileri kesilen sokak kedilerinin haberine yer verilmiş. Sözcü ve Birgün'de ise köpeği sopayla döven vatandaşın haberine yer verilirken suçlunun gözüaltına alındığı ve ardından serbest bırakıldığı bilgisi verilmiş.

Gazetelerin Twitter hesaplarının incelendiği zaman hayvan haklarına yönelik haberlerin yine az sayıda olduğunu görmekteyiz. Birgün ve Milliyet 2 haber paylaşırken, Hürriyet ve Sözcü 1 haber paylaşmıştır. Cumhuriyet, Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri ise bu süreçte hayvan haklarına yönelik haber paylaşmamıştır.

Gazetelerin instagram hesapları da 10 Mart ve 3 Haziran tarihleri arasında incelenmiştir. Birgün, Hürriyet, Milliyet ve Sözcü gazeteleri hayvan haklarına yönelik 2 habere yer vermiştir. Cumhuriyet gazetesi ise 1 habere yer verirken Yeni Şafak gazetesi instagram sayfasında hayvan haklarına yönelik haber paylaşmamıştır. Yeni Akit gazetesinin ise instagram hesabını aktif şekilde kullanmadığı görülmüştür. Haber yapan gazeteler incelendiğinde de hak haberciliği kapsamında Hürriyet gazetesi öne çıkmaktadır.

Çevre Hakları

Yapılan araştırmada çevre haklarının haberleştirilerek internette, sosyal medyada ve gazetelerde ne kadar yer bulabildiği incelenmiştir. Geleneksel medyayı temsil eden gazetelerden farklı görüşleri ve ideolojileri temsil eden 8 ulusal gazete seçilmiştir. Bunlar; Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak'tır. Belirlenen tarihler arasında bu gazetelerde çevre haberleri incelenmiştir.

Literatürde birçok çalışma gazetelerde yer alan haberlerin tarafsızlığını ve eşitsizliğini eleştirmektedir. Çalışmaların bir kısmı ideoloji temelli ve ekonomik kaygı ile hazırlanan haberlerin varlığını ortaya koymaktadır. Bu sebeple çevre haberlerinin gazetelerde ne kadar yer aldığı, ne şekilde servis edildiği ve hangi amaçlara hizmet ettiğini incelemek gereklidir. Araştırma için seçilen gazeteler ülkemizde görece kabul edilen sağ, sol ve orta görüşlü ideolojileri temsil eden gazetelerden oluşmaktadır. Çevre haberlerinin ekonomik ve siyasal amaçlı olarak basında yer aldığı veya alamadığı önceki bölümlerde ifade edilmiştir. Bu sebeple gazetelerde çevre hakkı, çevre hak ihlalleri ve çevre kirliliği gibi konuların sunuluş biçimi önemlidir. Çevre hakları gereğince vatandaşlara ve devlete bazı sorumluluklar düşmektedir. Vatandaşın sorumluluğunun farkına varması ve devletin sorumluluğunu yerine getirip

getirmediğinin vatandaş tarafından bilinmesi gerekliliği söz konusudur. Çevre haberleri buna hizmet eder niteliğe sahiptir. Öte yandan incelemeler çevre hak haberciliğinin geleneksel medyada yapılıp yapılamayacağını ortaya koymak açısından farklı bir perspektif ortaya koyacaktır.

Seçilen 8 gazetede (Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak) çevre haberleri incelenmiştir. Mart ayında çevre ile ilgili konularda yapılan toplam haber sayısı 16'dır. Gazeteler içerisinde Mart ayı boyunca en fazla çevre haberi yapan gazete Birgün olmuştur. Cumhuriyet ve Sabah gazeteleri Mart ayı boyunca herhangi bir çevre haberi yapmamıştır. İstatistikî açıdan çevre haberlerinin sayısının oldukça düşük olduğu söylenebilir. Mart ayı boyunca çevre kirliliği, çevrenin zarar görmesi ve çevre projeleri haberleştirilmiştir. Yapılan haberlerin çoğunluğu çevre hakkı ile bağlantılıdır. Fakat çevre haberlerinin içeriği incelendiğinde çevre hakkına ilişkin doğrudan ve açık bir bilgi verilmemiştir. Bazı haberlerde çevre hakkının ihlaline ilişkin bilgiler sunulmuştur. Çevre haberlerinde yer alan hak ihlalleri ve çevre sorunlarının sunuluş biçimi çevre hak haberciliği ile uyuşmamaktadır.

Mart ayında Birgün gazetesinde yer alan haberlerin konuları, “çevre kirliliği, çevre kirliliğini önleme çalışmaları, çevreye zarar veren kişilerin yakalanması, HES raporuna tepki gösteren vatandaşların çabaları, çevreyi ve toprağı kimyasaldan koruma için yapılan proje, hava kirliliği, ormanlık alan tahribatı, “Yeşil Bir Ülke İçin Fidan Desteği” projesi, sit alanının korunması” ile ilgilidir. Birgün gazetesinin Mart ayı içerisinde yaptığı haberlerin çoğu eleştirel bir dille yazılmıştır. Dolaylı olarak çevre hakları ile ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda hakkını arayan vatandaşlara da haberlerinde yer vererek hak haberciliğine yakın bir üslup kullanmıştır. Hürriyet gazetesi orman yangınları ve maden izinleri bilançosu, çevre kirliliği ile ilgili mangal yasağı ve atık su arıtma sistemini konu alan üç haberi Mart ayı boyunca farklı günlerde yayınlamıştır. Yayımlanan haberlerin çevre hakkının içerisinde yer alan devlet sorumluluğu ile ilişkisi bulunmaktadır. Bu haberlerde çevre hakkından ve bu sorumluluktan bahsedilmemiştir. Genellikle bilgilendirme amaçlı yapılmış haberlerdir. Bu sebeple hak haberciliğine uygun bir perspektif ile yazılmamışlardır. Milliyet gazetesi çevre haberi olarak Mart ayı boyunca sadece atık su sistemi ile ilgili haber yapmıştır. Bu haber tanıtım amacı içeren ekonomik boyutu ön plana çıkarılmış bir haberdur. Bu sebeple hak haberciliğinin yapılmamış olduğunu söylemek mümkündür. Sözcü gazetesi Mart ayında Çeşme projesi hakkında yaptığı haberde betonlaşmanın önüne geçmeye yönelik sadece iki cümleinin bulunduğu ve içeriğın olabildiğince az tutulduğu tek çevre haberi yapmıştır. Sözcü gazetesinin bu haberi de hak

haberciliği değildir. Mart ayında Yeni Akit sadece su tasarrufuna yönelik bir haber yapmıştır. Yeni Şafak ise yaşlı bir porsuk ağacının devlet tarafından korunduğuna yönelik bir haber yapmıştır. İki gazetede de yapılan çevre haberlerinin hak haberciliğine uymadığını söylemek mümkündür. Yapılan iki haberin de yumuşak içeriğe sahip magazinsel bir yapısı olduğunu söylenebilir. Buradan sonuçla Mart ayı boyunca çevre hakkına yakın haberlerin sadece Birgün gazetesi tarafından yapıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Hak haberciliğine yakın içerikler sunan bu haberler örtük ve dolaylı şekilde çevre hakkını temsil etmektedir. Diğer gazetelerin hak haberciliği yapmadığı gözlemlenmiştir.

Çevre hakkına ilişkin haberleri incelemek üzere yapılan araştırmanın internet sitesi ayağında arama motorunda ilk sırada çıkan, ziyaret oranı yüksek olabilen Çevrehaber.com ve Denizhaber.com incelenmiştir. Her iki sitede Mart ayı boyunca toplam 13 haber yapıldığı tespit edilmiştir. Buradan sonuçla sadece iki sitede ulusal gazetelerden daha fazla çevre haberi yapıldığını söylemek mümkündür. Bu haber siteleri sadece çevre haberi yapmamakla birlikte çevre haberlerine öncelik veren sitelerdir. Çevrehaber.com mart ayı araştırma için belirlenen tarihler boyunca 10 çevre haberi, Denizhaber.com ise 3 çevre haberi yayınlamıştır. Çevrehaber.com, atık, geri dönüşüm, hava kirliliği, deniz kirliliği, termik santral projesi iptali, göl kirliliği, atık su tesisi ve çevre kirliliği ile ilgili haberler yapmıştır. Haberlerin bir kısmında çevre hakkı ile ilgili bilgilendirmelere yer verilmiştir. Çevre kanunu, çevre kanunu çerçevesinde yapılan yaptırımlar, mahkeme kararları veya çevre kanuna dayalı ihlaller doğrultusunda verilen cezalara ilişkin bilgilendirmeler yapılmıştır. Bu haberlerde çevre hakkı hakkında vatandaşlara bilgilendirme yapılmasa da haber içerisinde yer verilmiş olmasından dolayı, dolaylı bir biçimde hak haberi sayılabilecek haberler vardır. Fakat mart ayında yayınlanan bu haberlerden hepsi hak haberciliğine uygun değildir.

Denizhaber.com internet sitesinde yapılan üç haberden sadece bir tanesi av yasağı ile ilgilidir. Onun dışında yapılan çevre haberi olarak adlandırılan haberler magazinsel tona sahiptir. Çevre hakkına ilişkin hak haberciliğinin bu sitede yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple mart ayı boyunca seçilen internet sitelerinden sadece bir tanesinde çevre haberlerinin hak haberciliği anlayışına yakın düştüğü tespit edilmiştir.

İnternet ayağının ikinci aşaması sosyal medya hesaplarının incelenmesi olmuştur. Bu aşamada sosyal medyanın arama motorlarında belli anahtar kelimelerle yapılan araştırmalar sonucu neticesiz kaldığı için çevre hakkını savunan çevre koruyucu sosyal sorumluluk amacıyla kurulmuş dernek ve kuruluşlar incelenmiştir. Greenpeace Türkiye, Deniz Temiz Derneği

(TURMEPA), Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği (ÇEKUD), Çevre Koruma Ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO), Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKUL), Doğa Derneği, Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) olmak üzere 7 vakıf/dernek incelenmiştir. Mart ayında Instagram ve Twitter hesaplarından yaptıkları paylaşımlardan çevre haberleri dikkate alınmıştır. Mart ayında Greenpeace Türkiye 2 çevre haberi ve TEMA Vakfı 1 çevre haberi olmak üzere toplam 3 haber yayınlanmıştır. Aynı şekilde bu hesaplar aynı haberleri aynı gün içerisinde Twitter hesaplarında da yayınlamışlardır.

Greenpeace 26 Mart'ta yayınladığı haberde termik santral envanterini takip etmek için hazırlanan raporunu konu almıştır. Aynı gün yayınladığı diğer haberde ise Kanal İstanbul projesi için tarihi Odabaşı ve Dursunköy köprülerinin taşıma ihalesinin yapıldığı bilgisi takipçilerle paylaşılmıştır. Sosyal medya hesaplarında paylaştıkları bu haberler hak haberciliği niteliği taşımamaktadır. Bahsedilen 2 haberin amacı takipçilerden imza desteği toplamak için yayınlanmıştır. Doğa Derneği de 26 Mart'ta yayınladığı sosyal medya haberinde Kanal İstanbul Projesinin ÇED raporunu konu almıştır. Takipçileriyle Kanal İstanbul Projesine açtıkları dava ile ilgili bilgi paylaşmayı amaçlayan bu haber hak haberciliğine uygun olmamasına karşın çevre hakkı çerçevesinde hukuksal süreçle ilgili bilgi paylaşımı yapmaktadır. Diğer dernek ve vakıfların Kanal İstanbul ve Termik santral ile ilgili veya bu konuların haricinde herhangi bir paylaşım yapmadığı tespit edilmiştir.

Nisan ayında, seçilen 8 gazetede (Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak) çevre haberlerinin toplamı 39'dur. Nisan ayında da en çok çevre haberi yapan Birgün gazetesi olmuştur. Birgün gazetesinin Nisan ayında 22 çevre haberi yaptığı tespit edilmiştir. Cumhuriyet gazetesi Mart ayında çevre haberine yer vermemesine karşın Nisan ayında 5 çevre haberi yapmıştır. Nisan ayında Sabah gazetesi herhangi bir çevre haberi yayınlamamıştır. Mart ayında da Sabah gazetesinde çevre haberi yayınlanmadığı göz önünde bulunduğunda durumun ciddiyeti ön plana çıkmaktadır.

3 Nisan'da Birgün gazetesi, Bursa'da bir maden şirketinin ağaç kesimine karşı köylülerin direnişini konu aldığı eleştirel tonda yazılmış bir çevre haberine yer vermiştir. Aynı şekilde 6 Nisan'da yayınlanan bir haberinde de Kastamonu'da ağaç kesimine yönelik ÇED raporuna ilişkin aynı tonda bir çevre haberi daha yayınlamıştır. Aynı gün içerisinde maden ve enerji santrallerinin siyanür kullanımına ilişkin çevre derneklerinin tepkisini konu alan bir çevre haberi yapmıştır. 11 Nisan'da Birgün "biyo-kütle enerji santrali için verilen ÇED raporunun

kabul edilmemesi” ve “yargı kararına rağmen 50 bin metrekaresel deniz kıyısı alanı yapılaşmaya açılması ” üzerine yapılan iki çevre haberine gazetesinde yer vermiştir. 14 Nisan’da hazine arazisi hakkında torba yasa, Çarşamba Ovası için yargının olumlu kararı hakkında halkı bilgilendiren iki haberin dışında bir maden firmasının alanını genişleterek çevreye zarar vereceğini aktaran ve doğa yaşam platformu yaşam alanına yönelik saldırıları konu alan iki haber daha yapmıştır. 20 Nisan’da Birgün gazetesi Dersim’de açılacak olan taş ocağının ÇED raporu olmamasına dikkat çekmiştir.

23 Nisan’da sosyal medyada ve internette de uzun süre tartışma yaratan Kazdağları’nda maden şirketi ile ilgili sorun yaşanan olayı gündemine eklemiştir. Son olarak 28 Nisan’da Antik kentin bulunduğu bir bölgede jeotermal enerji santral kurulumu, maden ocakları ormanlık alanın büyük kısmını kaplaması, BES projesi çok ağır çevresel tehditlerini ve sit alanına müdahale gibi konulara yer veren 4 çevre haberi yayınlamıştır. Bahsi geçen haberlerin hepsinde çevre hakkı ihlallerine karşı yapılan eleştirilere ve müdahalelere yer verilmiştir. Mart ayında olduğu gibi Nisan ayında da aktif bir şekilde çevre haberine yer veren Birgün gazetesinin, hak haberi anlayışını çevre konularında benimsemeye çalıştığı görülmektedir. Örtük olarak yapılan çevre hakkı konusunda bilgilendirme ve çevre hakkına ilişkin ihlallerin gazetede yer alması hak haberciliği açısından olumlu bir gelişmedir. Fakat bu haberlerde olabildiğince eleştirel ton kullanılması kamu yararı amacını gölgelemektedir.

Cumhuriyet gazetesi Nisan ayında Salda Gölü’nde yapılan projeye ilişkin, Hazine arazisinin hukuksuz satışı ve Kazdağları’nda maden şirketinin mesafe kuralına uymayıp hakkında çevre hakkına ilişkin iki haber yapmıştır. Eleştirel tonda yazılmış bu haberler çevre hakkının ihlali konusuna dikkat çekmiştir. Gündemde yer edinen iki konunun da haberinin yapılması önemlidir. Fakat yapılan haberlerde hak haberciliğine uygun bir haber anlayışı benimsenmemiştir. Sözcü gazetesi içilebilir suyu olan gölün plaja ve kamping alanına dönüştürülmesi ile ilgili Nisan ayında tek bir haber yapmıştır. Bu haberde bilgilendirici bir amaç güdülmüş fakat hak haberciliği anlayışı benimsenmemiştir. Hürriyet gazetesi Nisan ayında yaptığı tek haberde Salda Gölü’nün kum yapısına ilişkin bilgilendirici ve Salda Gölü’nün kumların geri taşınmasına ilişkin haber yapmıştır. Bu haberde hak haberciliği anlayışı benimsenmemiş ve hak ihlalden bahsedilmemiştir. Yeni Şafak İstanbul barajında su oranına ilişkin, bitki türü hakkında bilgi verici ve atık su dönüşümü ile ilgili projeyi konu alan üç haber yayınlamıştır. Bu haberde hak haberciliği anlayışının olmadığı tespit edilmiştir. Yeni Akit’te

aynı şekilde İstanbul barajının su oranına dikkat çeken bir haberle birlikte fidanları konu alan bir haber yapmıştır. Yeni Akit'in çevre haberlerinde hak haberciliği anlayışı benimsenmemiştir.

Nisan ayında incelenen Çevrehaber.com ve Denizhaber.com internet sitelerinde toplam yayınlanan çevre haber sayısı 18'dir. Çevrehaber.com Nisan ayında 13 çevre haberi yayınlamıştır, Denizhaber.com'da bu sayı 5'tir.

Çevrehaber.com, hava kirliliği, atık, su kirliliği, ağaçların korunması, endemik bitkinin korunması gibi konuları ele alan haberler yayınlamıştır. Bunun yanı sıra Salda Gölü'nde yapılan proje ve termik santral için verilen ÇED raporunu konu alan haberlere yer vermiştir. Son olarak ise vatandaşları bilgilendirmek amacıyla yayınlanan genelgeye ilişkin haber yapmıştır. Yapılan haberler hak haberciliği niteliğine sahip olmamakla birlikte bazı haberlerde çevre hak ihlali veya çevre hakkına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Hak haberciliğinin, çevre hakkını vatandaşa anlatan, açıklayan ve örneklendiren bir habercilik anlayışıyla hazırlanmış kamu yararı gözetilen bir haber üslubuna sahip olması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda, bu haberlerin hak haberciliği anlayışına sahip olmadığı söylenebilir.

Denizhaber.com, yayınladığı çevre haberlerinden sadece birinde çevre hakkına ilişkin bir konuya yer vermiştir. Deniz kıyısında bulunan bölgelere gönderilen genelge dışında bu tarz bir haber bulunmamaktadır. Yayınlanan diğer haberlerin birinde halkın denizle ilişkisinin kesileceği bir projeye dikkat çekilmiştir. Fakat bunun neden önemli bir proje olduğuna ya da çevre hakkı ihlali sayılabileceğine yönelik bir bilgi verilmemiştir. Nisan ayında yayınlamış olduğu haberlerde magazinsel içerikler ön plana çıkarılmıştır. Bu sebeple Denizhaber. com'da hak haberciliğinin herhangi bir çevre haberinde yapılmadığını söylemek mümkündür. Her iki internet sitesinin de Salda Gölü projesi, Kazdağları maden işletmeciliği veya gündemde olan herhangi bir çevre hakkı ile ilgili konularda haber yapmadığı tespit edilmiştir.

Nisan ayında yapılan Greenpeace Türkiye, TURMEPA, ÇEKUD, ÇEVKO, ÇEKUL, Doğa Derneği, TEMA ait Instagram sosyal medya sayfalarında paylaşılan çevre haberlerinin sayısı 6'dır. TEMA ve Greenpeace Türkiye Instagram'da paylaştıkları çevre haberlerini Twitter'da da paylaşmışlardır. Nisan ayında Greenpeace Türkiye 1 çevre haberi, TURMEPA 1 çevre haberi, Doğa Derneği 1 çevre haberi ve TEMA 3 çevre haberi paylaşmıştır(Tablo6). Diğer derneklerin/vakıfların incelenen sosyal medya hesaplarında çevre haberi paylaşmadıkları tespit edilmiştir.

TEMA'nın incelenen günler ve haricinde Kanal İstanbul, Salda Gölü'nde yapılan proje, Eskişehir termik santral sorunu gibi önemli konularda vatandaşları bilgilendirdiği tespit edilmiştir. Yapılan bu paylaşımlarda hak haberciliği anlayışına yakın bir anlayış benimsenmesine rağmen sosyal medyanın teknik yapısından kaynaklanan bir sorun neticesinde haber formunda bazı aksaklıklar olduğu belirlenmiştir.

İncelenen 8 gazetede (Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak) Mayıs ayı boyunca toplam 51 çevre haberinin yayınlandığı saptanmıştır. En çok çevre haberi yayınlayan gazete diğer aylarda olduğu gibi bu ayda da Birgün gazetesi olmuştur. Mayıs ayında gazetede yayınlanan çevre haberlerinde bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Birgün gazetesi Mayıs ayında toplam 31 çevre haberine gazetede yer vermiştir. Diğer gazetelerde ise toplam haber sayıları şu şekildedir; Cumhuriyet 4 çevre haberi, Hürriyet 4 çevre haberi, Milliyet 3 çevre haberi, Sabah 3 çevre haberi, Yeni Akit 3 çevre haberi ve Yeni Şafak 4 çevre haberi. Sözcü gazetesi ise Mayıs ayı boyunca çevre haberi yayınlamamıştır.

Birgün gazetesi Mayıs ayında yayınladığı çevre haberleri “termik santrale tepki, çevre düzenlemesi, hava kirliliği, siyanürlü atık barajı inşasına tepki, orantısız ağaç kesimi, doğa ve tarım alanının tahribi, sit alanına zarar verme, su kirliliği, taş ocağı projesine tepki, hazine arazisinde yürütülen projeye karşı eylem, Özel Çevre Koruma Bölgesinde maden çalışmalarını önleme üzerine yaptırım istemi, santrallere verilen cezalar, boru hattı projesine tepki” konu başlıkları çerçevesinde yazılmıştır. Yapılan haberlerde kamu yararı gözetilerek hak haberciliği yapılmıştır. Bazı haberlerin siyasi tonu olması dışında kalan haberlerde vatandaşın hakkını savunması, hak ihlalinin duyurulması veya çevre tahribatının önlenmesi için haber verme amaçları güdülmüştür.

Cumhuriyet gazetesi, Olympos'un yapılaşmaya açılmasını dikkat çektiği çevre haberinin yanı sıra Yason Projesini ele aldığı bir çevre haberi yapmıştır. Çevre hakkı ile ilişkili bu haberleri hak haberciliği anlayışı ile yapmamış sadece vatandaş haberdar etme işlevini yerine getirmiştir. Hürriyet gazetesi Salda projesini olumlayan bir haber yapmayı tercih etmiş ve Salda Projesinde gerçekleşen aksaklıklara yer vermemiştir. Hürriyet, atıkların geri dönüşümünü konu edinen çevre haberiyle birlikte Edirne Sümbülü'nün korunması ile ilgili çevre haberi yapmıştır. Hürriyet gazetesinin yaptığı haberlerde hak haberi bulunmamakla birlikte çevre hak ihlalinin yok sayan bir bakış açısı ortaya koyduğu gözlenmiştir.

Milliyet gazetesi, yurtdışında gerçekleşen su kirliliği ile ilgili bir çevre haberinin yanı sıra Şakayık çiçeğinin kopartmanın cezası olduğuna ilişkin çevre haberi yapmıştır. Milliyet gazetesi yurtdışında gerçekleşen su kirliliğinin meydana geldiği bir olaya ilişkin çevre haberi yayınlamıştır. Yayınladığı üç çevre haberinde de hak haberciliği yapmadığı tespit edilmiştir. Sabah gazetesi, Salda Gölü'nün eski haline dönmesiyle ilgili bir çevre haberi yayınlamıştır. Bu haberde çevre ihlalden bahsedilmesine rağmen düzeltildiğini belirten olumlu bir başlık atılmıştır. Aynı gün içinde yayınlan diğer haber Eber sarının koparılmasıyla ilgili cezai yaptırım üzerinedir. Diğer çevre haberi ise Haliç'te yapılan çevre düzenlemesiyle ilgili haberdur. Bu haberlerin hepsi çevre hakkı ile yakından bağlantılı olmasına rağmen hak haberciliği yapılmamıştır.

Yeni Akit Mayıs ayında çevre yatırımı, evde kal ormanı projesi ve Van gölünde kaçak avlanmayla ilgili iki haber yayınlamıştır. İncelemeler doğrultusunda hak haberciliği yapılmadığı tespit edilmiştir. Çevre hakkı içerisinde yer alan devlet eliyle veya devletin belirlediği özel şirket tarafından yapılacak çevre yatırımları maddesiyle ilgili haberde bundan bahsedilmemiş, ekonomik yönü ön plana çıkarılmıştır. Aynı şekilde kaçak avlanmada ekolojik dengenin korunması kapsamında çevre hakkı içerisinde sayılmaktadır. Bu sebeple iki haberde de hak haberciliği yapılması mümkün olmasına rağmen yapılmamıştır. Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan çevre haberleri endemik bitkinin korunması için uygulanan cezai yaptırım, Salda Gölü'nde yapılan proje, Millet bahçeleri projeleri ve çevre kirliliği konularını kapsamaktadır. Yapılan haberlerde hak haberciliği anlayışı benimsenmemiştir.

Mayıs ayı içerisinde Çevrehaber.com ve Denizhaber.com internet sitelerinde toplam 32 çevre haberi yapılmıştır. Çevrehaber.com, 25 çevre haberi, Denizhaber.com ise Mayıs ayı içerisinde 7 çevre haberi yayınlamıştır. Çevrehaber.com kuraklık, dijital orman, atık toplanması, su kirliliği, çevre kirliliği, sürdürülebilir enerji, çevre projeleri ile ilgili haberlerin yanı sıra termik santral gibi hak ihlallerini konu alan çevre haberlerine Mayıs ayı boyunca yer vermiştir. Yapılan haberlerde hak haberciliğine uygun haberlere rastlanmamıştır. Denizhaber.com internet sitesinde yayınlanan çevre haberlerinin konuları ise çevre kirliliği ve ekolojik denge konusunda önemli olan balık çeşitliliğidir. Bu haberlerde çevre hakkına ilişki oldukça az olmakla birlikte hak haberi sayılabilecek bir haber bulunmamaktadır.

Mayıs ayında seçilen günlerde incelenen Greenpeace Türkiye, TURMEPA, ÇEKUD, ÇEVKO, ÇEKUL, Doğa Derneği, TEMA ait Instagram sosyal medya sayfalarında paylaşılan çevre haberi sayısı 1'dir. Greenpeace Türkiye 6 Mayıs tarihinde Eskişehir'de gerçekleşen termik

santral projesinin iptaline ilişkin paylaşımda bulunmuştur. Twitter paylaşımını ise haber olarak değil sadece konuya dikkat çekmek amaçlı yapmıştır. TURMEPA, ÇEKUD, ÇEVKO, ÇEKUL, Doğa Derneği, TEMA Twitter hesaplarında bu ay içerisinde çevre haberi paylaşımı yapmamıştır.

Haziran ayının gazete incelemelerinde 8 gazeteden 4'nün çevre haberi yayınladığı tespit edilmiştir. 4 gazetede toplam 12 haber yayınlanmıştır. Haziran ayında diğer aylarda olduğu gibi en çok çevre haberine yer veren gazete Birgün gazetesidir. Ayın iki gününde 3 Haziran'da 5, 7 Haziran'da 2 olmak üzere 7 çevre haberi yayınlamıştır. Cumhuriyet gazetesi iki günde toplam 3 çevre haberi yayınlarken Hürriyet ve Yeni Şafak 1'er haber yayınlamıştır. Birgün gazetesi 3 Haziran'da köylülerin kullandığı suyla şirketlere peşkeş çekilmesi, ÇED raporuna tepkiyi, termik santralin alanını büyütmesine karşı eleştiriyi konu alan haberlerin yanı sıra Karaburun'da RES iptal kararına ilişkin Danıştay kararını ve çevre kirliliği olmak üzere 5 haber yayınlamıştır. Çevre hak ihlallerini veya bu konudaki gelişmeleri eleştirel bir tonda vatandaşa aktarmıştır. Vatandaşın tepkisini içeren haberlere de yer vermiştir. 7 Haziran'da Kanal İstanbul Projesi ile ilgili yeni gelişmeleri ve Ege bölgesinde yaşanan bir toprak kirliliğini konu alan iki haber yapmıştır. Haziranda da hak haberciliğine yakın bir anlayış benimsemiştir. Cumhuriyet gazetesi 3 Haziran'da termik santralle ilgili bir haber yapmıştır. Cumhuriyet gazetesi 7 Haziran'da çevre kirliliği ve deniz kirliliğini önleme amaçlı bir kampanya hakkında çevre haberi yapmıştır. Yaptığı haberlerin hak haberciliği anlayışında yapılmadığı tespit edilmiştir. Diğer gazetede yayınlanan haberler hafif içeriğe sahip çevre haberleridir. Hak haberciliğine ilişkin bir haber bulunamamıştır.

Yapılan incelemeler doğrultusunda internet siteleri olarak belirlenmiş Çevrehaber.com ve Denizhaber.com sitelerinde Haziran ayı kapsamında incelenen günlerde toplam 5 haber yayınlanmıştır. İnternet sitesinde paylaşılan 5 haberde Çevrehaber.com sitesi tarafından paylaşılmıştır. 3 Haziran'da paylaşılan haberlerden birinin konusu sahilde yapılan iskele çalışması sırasında mermer tozu kullanılmasını kapsamaktadır. Çevre hakkı ihlali sebebiyle cezai yaptırım aldığı belirtilmiştir. Aynı gün yapılan ikinci haberde geri dönüşümü teşvik etmek amacıyla verilen sıfır atık belgesine yönelik bir konuya yer verilmiştir. 7 Haziran'da Çevrehaber.com'da paylaşılan haberler çevre temizliği, geri dönüşüm ve çevre kirliliği hakkındadır. Bu bağlamda Çevrehaber.com'un 3 Haziran'da yayınladığı haberler çevre hakkıyla yakından alakalıdır. Bu haberlerde hak haberciliği yapılmamış, yalnız hak ihlaline ilişkin vatandaşlar olayların varlığından haberdar edilmiştir.

Haziran ayında seçilen günlerde incelenen Greenpeace Türkiye, TURMEPA, ÇEKUD, ÇEVKO, ÇEKUL, Doğa Derneği, TEMA ait Instagram sosyal medya sayfalarında paylaşılan çevre haberi bulunmamaktadır. Bu derneklerin/vakıfların Twitter sayfalarında da aynı gün içinde herhangi bir çevre haberi paylaşılmamıştır.

Mülteci Hakları

Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinde Belirlenen tarihler arasında yapılan incelemelerde mültecilerle ilgili haberler analiz edilmiştir. Hak haberciliği anlayışına uygunluğunun yanı sıra gazetelerde mültecilerle ilgili yapılan haberlerin sıklığı da incelenmiştir. Haberlerde kullanılan üslup, görsel içerik ve mülteci temsillerinin biçimleri incelenmiştir. Ağırlık verilen konular, haberin içerisinde yer alan hak ihlalleri incelemede dikkat edilen unsurlardır.

Mart ayında gazetelerde yer alan mülteci ile ilgili haberlerin toplamı 62'dir. Mülteciler ile ilgili Mart ayında en çok haber yapan gazete Yeni Akit olmuştur. En az haber yapan gazete ise Milliyet gazetesidir. Birgün 6 haber, Cumhuriyet 10 haber, Hürriyet 4 haber, Milliyet 4 haber, Sabah 9 haber, Sözcü 6 haber, Yeni Akit 12 haber ve Yeni Şafak 11 haberde mültecileri konu alan haberlere yer vermiştir.

Birgün gazetesi yaptığı 6 haberde mültecileri genellikle kurban rolünde temsil etmiştir. İnsan hakları ihlallerinden, Yunanistan hükümetinin mültecilere yapmış olduğu hak ihlallerinden ve şiddetten, sığınmacıların Türkiye'de yaşama koşullarından bahsettiği haberlerde hak haberciliği yapılmamıştır. Bahsedilen haberlerde mültecilerin haklarına ilişkin herhangi bir belirtme yapılmamış, hak ihlalleri ise yüzeysel olarak geçirilmiştir. Bu sebeple Mart ayında incelenen günlerde Birgün gazetesinde hak haberciliğine rastlanmamıştır. Sözcü gazetesi Birgün gazetesi gibi Mart ayında mültecilerle ilgili 6 haber yapmıştır. Sözcü gazetesinin yaptığı haberlerde mülteci haklarından direkt olarak bahsedilmemiştir. Mart ayında yapılan 6 haberde, Yunanistan'ın mültecilere karşı şiddeti ve kabul ettiği göçmen sayısı, Mülteci evinin yakılması, Covid-19 salgını için alınması gereken önlemler, Almanya'nın mülteci çocuklara yönelik mülteci politikası ve bir mültecinin varolan koşullara ilişkin ifadeleri ve beklentilerini dile getiren içeriklere yer verilmiştir. Haberlerin içeriklerinin incelenmesi sonucunda Mart ayında belirlenen günlerde hak haberciliği anlayışına uygun haber yayınlanmamıştır. Hak ihlalleri ve mülteci hakları açık ve net bir şekilde ifade edilmemiş, dolaylı bir şekilde haberde yer almıştır. Cumhuriyet gazetesi Mart ayı içerisinde mültecilerle ilgili 10 haber yayınlamıştır. Yayınlamış olduğu bu haberlerde diğer gazeteler gibi Yunanistan hükümetinin mültecilere ilişkin tutumlarına, sığınmacı krizine ilişkin yapılan, 4 ülkenin yapmış olduğu Zirve konferansına,

lkeler arası mültecilere ilişkin uygulanan politikalarına ilişkin haberler ile Sözcü gazetesinin de yer vermiş olduğu Mülteci hikayesine yer verilmiştir. Cumhuriyet gazetesinin yayınlamış olduğu 10 haberde hak haberciliği yapılmamıştır. Hak ihlallerinden bahsedilirken mlteciiler hep kurban rolünde gösterilmiş, insan haklarının göz ardı edildiği ikinci planda bırakılmıştır. Mülteci haklarına ilişkin yapılan politikalardan bahsedilirken kapalı ve muğlak bilgiler verilmiştir. Bu nedenle Cumhuriyet gazetesinde de hak haberciliği anlayışının benimsenmediğini söylemek mümkündür.

Hürriyet gazetesinin Mart ayında yayınladığı 4 haberde, Yunanistan'ın yaptığı hak ihlaline, Avrupa Birliği'nin mülteci politikalarına, 4 ülkenin mlteciiler için yaptığı Zirve konferansı konularına değinilmiştir. Sadece bir haberde insan haklarının ihlaline ilişkin bilgiler verilmesinin yanı sıra mülteci haklarından bahsedilmemiştir. Hak haberciliği anlayışının benimsenmediği bu haberlerde, mlteciiler nesneleştirilmiş ve kurban olarak temsil edilmişlerdir. Milliyet gazetesi Mart ayında yapmış olduğu 4 haberde diğer gazetelerle aynı konuları işlemiştir. Özellikle Zirve konferansına ilişkin habere büyük bir yer ayırdığı gözlemlenmiştir. Diğer haberler görece daha yzeyssel ve daha dar alanda yayınlanmıştır. Yayınlamış olduğu diğer 3 haberde Sığınmacı kadın ve ocukların Yunanistan'a yapmış olduğu yardım çağırısına, mlteciilerin yaşam şartlarına ilişkin kesitlere ve Yunanistan'ın mlteciilere yapmış olduğu "insanlık dışı müdahalelere" yer verilmiştir. Bu haberlerde hak ihlallerinin detaylarına yzeyssel olarak yer verilmekle birlikte mlteciilerin sahip olduğu hak haberlerinden bahsedilmemiştir. Milliyet gazetesinin de diğer gazetelere benzer biçimde mlteciileri kurban temsiline yerleştirdiği gözlemlenmiştir. Sabah gazetesi Mart ayında yapmış olduğu 9 haberde; sığınmacı çocukların yaşam koşullarından, Yunanistan'ın mlteciilere olan tutumundan, Almanya'nın ocuk mlteciiler için yapmış olduğu mülteci politikası gibi konulardan bahsetmiştir. Sabah gazetesinde yapılan haberler incelendiğinde diğer gazetelere benzer bir tutum sergilendiği gözlemlenmiştir. Hak haberciliği anlayışına uygun haberler Sabah gazetesinde de yer almamıştır.

Yeni Akit Mart ayında yayınlamış olduğu 12 haber ile en çok mülteci haberi yayınlayan gazete olmuştur. Diğer gazetelerde olduğu gibi uluslararası mülteci sorunlarını içeren ve mlteciilere karşı tutumları konu alan haberler yapmıştır. Özelikle aile ve ocuk kavramları ön plana çıkarılmıştır. Öte yandan mlteciilerin yaşadığı durumları konu aldıkları haberlerde karşı taraf olarak ilan ettikleri ülkelere dair radikal biçimde tanımlamalar yapmışlardır. "Nazi Almanya'sı, Haçlılar" gibi sıfatlandırmalar yapmaları konuyu mülteci haklarından uzaklaştırarak uluslararası politikalara yönelik düşünceleri ön plana çıkarmalarına neden olmuştur. Bu ise hak

haberciliğine ve objektif haberciliğe gölge düşürmüştür. Hak haberciliği anlayışının bu sebeple Yeni Akit'in haberlerinde bulunmadığı gözlemlenmiştir. Yeni Şafak gazetesi, Yeni Akit gazetesinden sonra en fazla sayıda mülteci haberi yapan gazetedir. Yeni Şafak haberlerinde Yeni Akit'e benzer bir üslup benimsemekle birlikte diğer gazetelerden, görece, mülteci haberlerine gazetede konum ve içerik olarak daha fazla yer vermiştir. Yunanistan'ın mültecilere yapmış olduğu hareketlerden Almanya'nın mülteci çocuk politikasına kadar birçok uluslararası mülteci haberini gündemine almıştır. 14 Mart'ta yapmış olduğu "Göçte Türkiye Kriterleri" adlı haberinde mültecilere karşı uygulanan göç politikalarını iletirken insan haklarına değinmiş, hak ihlallerinin altını çizmiş olduğu gözlemlenmiştir. Bahsi geçen haber hak haberciliğine uygun olabilecek niteliklerin bazılarına sahiptir.

Yapılan gazete incelemeleri sonucunda hak haberciliğinin bazı niteliklerini taşıyan sadece bir haber vardır. Mart ayında belli günlerde incelenen 8 gazetede yayınlanan 62 haberden sadece bir haberin hak haberciliğine anlayışına yakın olması oldukça ciddi bir durumdur. Mart ayı boyunca incelenen gazetelerde yaşama, sağlık, eğitim, barınma veya çalışma gibi hakların mültecilere sağlanıp sağlanmadığına ilişkin detayları içeren haberlere yer verilmemiştir. Mart ayında en çok konu olan olay Yunanistan'ın mültecilere karşı eylemleridir. Mültecilerin haklarına ilişkin haberlerin olmamasının yanı sıra hak ihlallerinden bahsedilirken kurban rolünde temsil edilerek, hak ihlalleri haberlerde ikinci planda bırakılmıştır.

Nisan ayında gazetelerde yer alan mülteci ile ilgili haberlerin toplamı 14'tür. Mülteciler ile ilgili Nisan ayında en çok habere yer veren gazete Cumhuriyet Gazetesi olmuştur. Takip edilen gazeteler arasında Nisan ayında Hürriyet ve Sabah gazeteleri mültecilerle ilgili haber yayınlamamışlardır. Birgün 1 haber, Cumhuriyet 4 haber, Milliyet 3 haber, Sözcü 2 haber, Yeni Akit 2 haber ve Yeni Şafak 2 haberde mülteciler ile ilgili haberler yayınlamıştır. Mart ayında yayınlanan haberlerin sayısına kıyasla Nisan ayında oldukça düşük sayıda haber yazılmıştır. Bunun sebepleri arasında 2020'de patlak veren pandeminin etkisi büyüktür. Suriyeli mültecilerle ilgili olan gündemin yerini Covid-19 virüs konulu haberler almıştır.

Birgün gazetesi 6 Nisan'da yapmış olduğu mülteci haberinde Yunanistan'da bulunan mülteci kampının karantinaya alınması konusunu ele almıştır. Bu haberde herhangi bir mültecileri kapsayan sağlık hakkından bahsedilmemiştir. Nisan ayında yapmış olduğu tek haberde hak haberciliği anlayışına uygun değildir. Sözcü gazetesi Nisan ayında 2 mülteci haberi yayınlamıştır. 6 Nisan'da Birgün gazetesi ile aynı konuyu haber olarak yayınlamıştır. Görece daha özet bir anlatım tercih ederek küçük bir alan tercih etmişlerdir. Hak haberciliğine uygun bir haber değildir. 28 Nisan'da yapmış olduğu mülteci haberinde ise Yunanistan'da

mülteci kampında çıkan yangına yer vermiştir. Bu haber hak haberciliği ile ilgili olmamakla birlikte mültecilerin barınma şartlarına değinmektedir. Her iki haberde de hak haberciliği yapılmamasının dışında sadece Yunanistan'da bulunan mültecilerden haberdar olunması mümkün olmuştur. Cumhuriyet gazetesi Nisan ayında diğer gazetelerden fazla haber yapmakla birlikte sadece 4 mülteci haberi yayınlamıştır. 3 Nisan'da yayınlamış olduğu mültecileri de konu alan ve muhalif parti liderinin mülteci işçiler ile ilgili olarak eşitlik uygulanması yönündeki söylemlerine yer verilen haberde diğer gazetelerden farklı bir noktaya değinilmiştir. Mültecilerin çalışma koşullarına sahip olduğuna ilişkin dolaylı olarak bir haktan bahsedilmekle birlikte mültecilerin tam olarak hangi haklara sahip olduğuna değinilmemiştir. Bu nedenle yüzeysel olarak çalışma koşullarına değinen bu haber hak haberciliği anlayışına uygun değildir. Aynı tarihli diğer mülteci haberinde ise dünyanın farklı yerlerinde yer alan mültecilerin durumlarına ilişkin genel bir perspektif sunulmuştur. Bu haberde de hak haberciliği anlayışı gözlemlenmemiştir. 6 Nisan'da yayınlanan mülteci haberi Birgün ve Sözcü gazetelerinde de yayınlanan Yunanistan'da mülteci kampının karantinaya alınmasıyla ilgilidir. İstatistiksel verilerle desteklenen bu haberde koşullara ve önlemlere ilişkin konulardan bahsedilmiştir. Hak haberciliğine ilişkin bir emareye rastlanılmamıştır. 20 Nisan'da yayınlanan mülteci konulu haber Covid-19 virüsü bulaşan mültecilere ilişkindir. Bu haberde diğer haberler gibi hak haberciliğine örnek teşkil etmemektedir.

Milliyet gazetesi Nisan ayında mültecileri konu alan 3 haber yayınlamıştır. 3 Nisan'da yayınlanan mülteci haberi, mültecileri kabul etmeyen³ ülkenin Avrupa Birliği (AB) yasalarını çiğnediği ile ilgilidir. Bu konuya ilişkin detaylı bilgi verilmemiş olmasına karşın daha önceki bölümlerde bahsedildiği üzere mülteci kabullerin ülkelerin kendi inisiyatifine bırakılmıştır. Uluslararası örgütlerle olan anlaşmaları veya katılımları düşük bir seviyede bağlayıcılık taşımaktadır. Bu sebeple mülteci haklarına ilişkin daha açık ifadeler yer verilmiş olmadığından bu haber hak haberciliği anlayışına uygun olarak değerlendirilmemiştir. Aynı gün yer verilen ikinci mülteci haberi Yunanistan'da karantinaya alınan mülteci kampına ilişkin içeriğe sahiptir. Mülteci hakları veya hak ihlali gibi konuları içermemektedir. 23 Nisan'da yayınlanmış olan mülteci haberinde diğer gazetelerden farklı bir noktaya değinerek Suriyeli mülteciler dışında başka ülkelere göç etmek zorunda kalan mülteciler ile ilgili bir haber yayınlamıştır. Bu haber Suriyeli mülteciler dışında diğer mültecilere de ışık tutması bakımından oldukça olumlu bir haber olmasına karşın hak haberciliğine uygun değildir.

Yeni Akit Nisan ayında yayınladığı ve incelemeye alınan 2 haberden 3 Nisan tarihli olan mülteci haberi değildir. Bu haberde mülteci kabul etmeyen 3 ülkeyle ilgili haber yapılmıştır.

Milliyet gazetesi ayrı bir haber olarak ele almasına rağmen Yeni Akit diğer yurt dışı haberleri ile beraber yayınlamayı tercih etmiştir. Bahsedilen haber oldukça kısa olmakla birlikte hak haberciliği niteliklerine sahip değildir. Yeni Akit 14 Nisan'da yayınlamış olduğu haber sağlık bilimi okuyan Suriyeli öğrencilerin mülteci kamplarında Covid-19 için farkındalık yaratmayı amaçlayan kampanyaları ile ilgilidir. Sağlık üzerine olan bu haber sağlık hakkını içermesinin yanı sıra geneli de kapsamaktadır. Bu sebeple hak haberciliği anlayışıyla yazılmamış olması mülteci konusu açısından anlaşılabilir bir durumdur. Yeni Şafak 3 Nisan ve 6 Nisan'da olmak üzere 2 mülteci haberi yayınlamıştır. Yayınladığı bu haberlerden biri Yunanistan'da mülteci kampının karantinaya alınmasıyla ilgilidir. Diğerisi ise 3 Nisan'da yayınlanan haberin daha genişletilmiş ve güncel gelişmeler eklenmiş halidir. Her iki haberde de hak haberciliği yapılmamıştır. Nisan ayında 8 gazetede yayınlanan mülteci haberi veya mültecilerle ilgili haberlerin incelenmesi sonucunda hiçbirinin hak haberciliğine örnek olmadığı tespit edilmiştir.

İncelenen gazetelerde yer alan mülteci haberlerinin Nisan ayna paralel bir oranda Mayıs ayında da devam ettiği gözlemlenmiştir. Mayıs ayında 8 gazeteden Sabah ve Sözcü, Cumhuriyet gazetelerinde mülteci haberlerine yer verilmemiştir. Diğer 5 gazetede toplam 16 mülteci haberi yayınlanmıştır. Mayıs ayında en fazla mülteci haberi yayınlayan gazete Yeni Akit olmuştur. Birgün 4 haber, Hürriyet 1 haber, Milliyet 1 haber, Yeni Akit 6 haber ve Yeni Şafak 4 haberde mültecileri konu alan haberlere yer vermiştir.

Birgün gazetesi Mayıs ayında 4 mülteci haberi yayınlamıştır. 11 Mayıs'ta yayınladığı haberde mültecilerin eğitim alırken yaşadıkları sorunlardan bahsedilmiştir. 23 Mayıs'ta Birgün gazetesinin yapmış olduğu 2 haberde Suriyeli mültecilerin pandemi sürecinde yaşam koşullarına ilişkin Sağlık Bakanı'nın ve muhalefet partisinin Dış Politikadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı'nın ifadelerine yer vermiştir. İki haberin de hak haberciliği anlayışına uygun olmadığı gözlemlenmiştir. 29 Mayıs'ta yayınlanan haberde ise Türkiye ve Yunanistan arasında olan devletlerarası diyalogda mültecilere karşı yapılan insan temel hak ve özgürlüklerinin ihlali gündeme gelmiştir. Bu haber hak ihlali içermesine rağmen mülteci haklarından daha çok uluslararası gündemle ilişkili olduğundan hak haberi değildir. Hürriyet gazetesinin yapmış olduğu 20 Mayıs tarihli haberde Avrupa Parlamentosu Dışışleri Komisyonu'nda Türkiye'nin mülteci politikalarının değerlendirilmesine yer verilmiştir. Brüksel kaynaklı bu haber hak haberciliğine örnek teşkil etmemektedir. Milliyet gazetesi 29 Mayıs tarihinde yayınlamış olduğu haberde Hürriyet'te yayınlanan 20 Mayıs tarihli habere benzer bir konuya yer vermiştir. Bu haberde aynı şekilde hak haberciliği niteliklerine sahip değildir.

Yeni Akit Mayıs ayında mülteciler ile ilgili 6 haber yayınlamıştır. 6 Mayıs'ta Kızılay'ın Yemen'de bulunan mültecilere yaptığı yardımları konuludur. 14 Mayıs'ta Mülteci kampında 15 yaşında bir çocuğun öldürülmesi üzerine bir haber yayınlamamıştır. Aynı gün Yeni Akit gazetesindeki diğer haber, Filistinlilerin yarısının mülteci konumunda olmasıyla ilişkili bir haberdir. 20 Mayıs tarihinde Mülteci çocuklara eğitim veren bir öğretmen hakkında yazılmış bir haber yayınlanmıştır. Yeni Akit 23 Mayıs'ta Gazze, Filipinler, Suriye ve Gine'de bulunan mültecilere kumanya yardımları yapılmasına yönelik bir habere yer vermiştir. Son olarak 29 Mayıs'ta yayınlanan haberde İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği'nin, Yunanistan Dış İşleri Bakanı'nın mülteciler ile ilgili yaptığı açıklamaya tepkisini dile getirmiştir. Yeni Akit bu haberlerin hiçbirinde hak haberciliği anlayışını benimsememiştir. Yeni Şafak gazetesi 11 Mayıs, 14 Mayıs ve 17 Mayıs tarihli haberlerinde mültecilere gıda yardımı yapıldığına ilişkin 4 haber yayınlamıştır. Bahsedilen haberlerin hiç birinde hak haberciliği yapılmamıştır. Haziran ayı için incelenen iki günde Cumhuriyet Gazetesi'nde sadece bir mülteci haberi yayınlanmıştır. Yapılan bu haberde hak haberciliği anlayışı benimsenmemiştir.

Engelli Hakları

Haber girişleri ve ana olay bağlamında gazetenin haberleri aynı bakış açısından verdiğini görmekteyiz. “Pınar Deniz, Otizmli çocuklar için bağışa dönüşen “E-atık toplama” projesine destek verdi. Tohum Otizm Vakfı Gönüllüsü, Ataşehir Belediyesi'nin Ataşehir'deki CarrefourSA'lara, atık elektrikli ve elektronik eşyaların toplanabilmesi için koyduğu kutuları kullanarak geri dönüşüme destek vermesi çağrısında bulundu.”

“Bugün 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü. Otizme dikkat çekmek için başlatılan ve dünyada ilgi gören Mavi Işık Yak Kampanyası'nın Türkiye elçisi olan Tohum Otizm Vakfı'nın çağrısıyla ikonik binalar Aydınlatma Gereçleri İmalatçıları Derneği'nin katkılarıyla mavi ışıkla aydınlatılacak. Sosyal medya hesaplarından #otizmemaviisikyak etiketiyle mesajlar verilecek.”

“Nedim Saban'dan Otizm üzerine bir oyun. Bugün Otizm Farkındalık Günü. Nedim Saban'ın müthiş oyunundan haberiniz var mı? Lütfen olsun. Lütfen fırsat yaratın, izleyin. Otizmli bir bireyin duygularının içine girebildiğimiz eşi benzeri olmayan bir oyun sahneye koydu. Adı: “Süper İyi Günler” (...) Dünyada çok ses getirdi. Broadway'de ve Londra'da oynandı.”

“Boğaziçi Otizm Gençlik Spor Kulübü önceki akşam otizmli gençlerin eğitimine destek sağlamak için özel bir davet düzenledi. Geceye birçok ünlü isim katıldı.”

“Otizmli çocukların daha iyi bir eğitim alması için Türk girişimciler projelerini hayata geçiriyor. Can Yıldız ve Kağan Karadoğan tarafından kurulan Tolkido ile otizmli çocuklar günlük hayatta kullandıkları oyuncak, fotoğraf, eğitim materyali gibi nesneleri ailesinin ve eğiticisinin sesiyle tanıyarak zamanla tekrar etme alışkanlığı ediniyor. “

“17 yaşındayken uyuşturucuya başladı. Para bulmak için hırsızlık, gasp yaptı. Bu suçlardan yargılanırken beyin kanaması geçirdi. Zihinsel ve fiziksel engeli kaldı.”

“Doğuştan kolları ve bacakları olmayan Dilan Ongulu yüzmede iki yılda yedi altın madalya aldı. Engelli durumda olanlar sakın yapamam diye düşünmesin. Bakın ben yaptım ve Türkiye Şampiyonuyum.”

“A Milli, Süperlig ve çeşitli liglerde basket oynadı. Küçük yaştan beri basketbol oynuyorum. Çalışan ve çalıştırılan bir sporcuyum.”

“Gönüllü ders verdiği engelli öğrencisi Zeynep’le 23 Nisan’da Samsun’da yaptığı dansın videosu büyük ilgi gören Çağlar Özdemir: “Neler başarabileceğimizi herkese göstermek istiyorum.”

Hürriyet Gazetesi yayımladığı tüm haberlerde fotoğraf kullanmıştır. Gazete, haber girişlerinde ve haber genelinde seçtiği kelimeleri haber bütününde de çok yaygın bir şekilde tercih etmiştir.

“Can kemik hastası Çağla Pektaş hastalığına yenilmedi. Ailesini ikna etti, tekerlekli sandalyesiyle otostop yapıp Türkiye’yi gezmeye başladı. Milyonda bir görülen özel bir insan Çağla.”

“15 yaşında felç kalan, bir mucizeye imza atarak 5 bin 940 gün sonra sol elini kullanmaya başlayan Nil Mısır, şimdi de Bedensel Engelliler Okçuluk Türkiye Şampiyonası’nda ter döküyor.”

“Denizli Osman Bakanca, tekerlekli sandalyeye mahkûm Cahide’ye âşık oldu. Osman’ın ailesi bu evliliğe karşı çıktı. “Ya biz ya o kız.” Dediler. Ancak o hiç tereddütsüz Cahide’yi seçti.”

“19 Yaşındaki Yasin, motosikletiyle yaptığı kaza sonucu 13 gün komada kaldı. Yürüme yetisini kaybeden, hatta aile fertlerini bile hatırlamakta zorlanan Yasin, fizik tedavi süreciyle ayağa kalktı. “

“Protez bacakla mutluluğa kanat açtı. Afganistan’daki çatışmada vurularak bacağını kaybeden 5 yaşındaki Ahmet Rahman protez bacağına kavuştu.”

“18 yıl önce aldığı otizm teşhisi ile hayatı değişen Türkiye’nin lisanslı-madalyalı yüzücüsü Şafak Kurtman, şimdi kendisi gibi olanlara umut oluyor.” Gazetede sık kullanılan kelimeler; otizmlı, çocuk, dalga geçmek, anlayış, engelli, mutluluk, mahkûm. Haberin yapısı gereği olumlu kurallı cümleler ile yayımlanmıştır. Ancak haberde geçen kelimeler ve fotoğraf ile haberin anlamı olumsuz bir yapıdadır. Burada birey, korunmaya muhtaç ve çaresiz bir engelli olarak gösterilmiştir.

“Anne Sibel Selçuk, evlerini ana yola bağlayan patikadan her gün sırtında taşıdığı engelli oğlu için yetkililere sesleniyor: Ne olur oğlumu hayata bağlayacak 70 metrelik bir yol yapılsın.”

“(…) İçeride yalnız olduğu öğrenilen doğuştan bedensel engelli Neşe Kıcı (32), alevleri söndüren itfaiye ekiplerince ağır yaralı kurtarıldı.”

“Şeyma Avcı, 20 yaşındayken gittiği Almanya’da amansız bir kaza geçirdi.”

“Engelli oğlunu yıllardır rehabilitasyon merkezine sırtında götüren anne, Hazine arazisinden geçen patika için devletten yardım istedi.”

“Dünya Otizm Farkındalık Günü’nde Türkiye’nin dört bir yanından etkinlikler düzenlendi.”

“Dünya Otizm Farkındalık Günü dolayısıyla Türkiye’nin dört bir yanında etkinlikler düzenlendi, farkındalığın artması için sempozyumlar yapıldı.”

“Dün Dünya Otizm Farkındalık Günü’ydü. Bu kapsamda Türkiye’nin dört bir yanında etkinlikler düzenlendi.”

“SMA hastalığı genetik olmasına rağmen Spiridonov’un bebeği sağlıklı doğru. Spiridonov: Bu bir mucize dedi.”

“Samsun’da öğretmen olan Çağlar Özdemir, 10 yaşındaki engelli öğrencisi ile dans gösterisi yaptı. Gösteri büyük beğeni topladı. Samsun’da bir öğretmenin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için engelli öğrencisi ile yaptığı dans gösterisi Türkiye’nin gündemine oturdu.”

Gündem Gazetesi engelli haklarıyla ilgili 40 günlük süre içerisinde çok fazla habere yer vermemiştir. 2-3 Nisan Otizm Farkındalık Günü Etkinlikleri haberi yayımlamıştır. Bununla birlikte seçim sonrasında “Engelli Seçmen” haberine yer vermiştir.

40 günlük süre içerisinde sosyal medyada Engelli Kadın Derneği’nin Twitter sayfası incelenmiştir. Bu inceleme kapsamında elde edilen bulgular şu şekildedir:

“Bozacada caz festivali, daha erişebilir ve kapsayıcı olmaya hazırlanıyor. Engelliyseniz ve herkes için erişebilir bir müzik festivali hayal ediyorsanız aşağıdaki ankette sizin için önemli olan noktaları paylaşabilirsiniz.” (8 Nisa 2019).

“Eşitlik İçin Düş Kurmak: Engelli Kadınlarla Küçük Bir Egzersiz.” (18 Nisan 2019).

“Dernek üyelerimizden Idil Seda Ak’ın zihinsel ve psikososyal engelli... kişilerin seçme ve seçilme hakkıyla ilgili gündemdeki tartışmalara ışık tutan bilgilendirici ve açıklayıcı yazısı.” (4 Mayıs 2019).

“Şu adama bu dille habere konu edildiği söylense elinde dolu tüple dalar haber merkezine... “Fiko dolumu la bu tüp?” (12 Mayıs 2019). Engelli Kadın Derneği 1 Nisan ve 10 Mayıs 2019 tarihleri arasında yalnızca 4 paylaşım gerçekleştirmiştir. Twitter sayfası Şubat 2013 tarihinde kurulmuştur. Sayfanın 2 Bin 737 kişi takipçisi bulunmaktadır. Tweet sayısı, 1089’dur. Sayfanın tanıtım bölümünde: “Engelli kadın ve kız çocuklarının her türlü ayrımcılıktan ve sömürüden uzak eşit ve özgür bir yaşama sahip olması vizyonu ile hak temelli çalışmalar yürütüyoruz.” İçeriğe yer verilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Proje kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda amaçlanan hedeflere ve sonuçlara büyük oranda ulaşılmıştır. Sekiz ayrı hak haberciliği, medya ve alternatif medya üzerinde çalışmıştır. Pandemi ve elden olmayan nedenlerle süreç uzamış ve ek süreler talep edildi. Sekiz ayrı başlık tek tek çalışıldı ve bu zamana kadar üç ana başlık yayın haline getirilmiştir. Geri kalan 5 başlık ise yayınlanmak üzere hazırlıkları bitti ve akademik dergilere gönderilecektir. Yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgular doğrultusunda hak haberciliği açısından alternatif medya ne kadar alternatif sorusuna cevap verecek şekilde çalışma daha sonra kitap haline getirilmesi planlanmaktadır. Bu bağlamda Hak haberciliği, haberde dikkat edilmeyen hak ihlallerini, ötekileştirmeyi ve ayrıştırıcı bir söylem gerçekleştirmeyi ortadan kaldırmak için belirli ilkeler,

kurallar belirlemekten öte, habercilerin habere ve hak ihlaline bakışını değiştirecek girişimlere ihtiyaç duyulduğunun altını çizen ve bunun için belirli çizgiler belirleyen akım olarak karşımıza çıkabilmektedir. Habercilik, yalnızca olay yerinde/anında olup biteni ‘doğru’ biçimde yansıtmanın ötesinde bir sorumluluk gerektirmekte, insan hak ve özgürlüklerine duyarlı bir bakış ve dilin yerleştirilmesi gerekmektedir. Hak haberciliği, medyanın tarafsız olamayacağı düşüncesini daha da ileriye taşıyarak, idealize edilen biçimiyle bir tarafsızlık söz konusu olsa bile, böyle bir tarafsızlığı hedeflememektedir. Medya, tarafsızlık bir yana, medyada sesini duyuramayanların, görünür olamayanların sesini duyurmak yönünde taraflı olmalıdır. Başka bir ifadeyle medyada pozitif ayrımcılık yapılmalıdır. Hak haberciliği kavramı iki şeye işaret etmektedir. Birincisi, hak ihlallerinin medya tarafından izlenmesi, haber yapılması, böylelikle korunup iyileştirilmelerine, demokratikleşmeye katkıda bulunulmasıdır. Başka bir ifadeyle medyanın her türlü hak ihlalleri konusunda, bu alanda çalışan örgütlerle birlikte hareket ederek, ihlallerin önlenmesi için çalışması arzulanmaktadır. İkincisi ise ilkinin bir adım daha ileriye götürerek, medyanın hem hak ihlallerinin takipçisi olması, hem de bizzat medya tarafından yapılan hak ihlallerinin de ortadan kalkması gibi bir düşünciyi ifade etmektedir. İşte bizzat medya tarafından yapılan hak ihlallerini önlemenin yolu da egemen haber pratiklerini, standart kuralları sorgulamak ve dönüştürmekten geçmektedir.

Sonuç olarak alternatif medya olarak görünen mecraların, haber ve bilgi paylaşımı yaptığı ama ulaşabildiği hedef kitle bakımından ne kadar etkili olduğu tartışma konusudur. Bununla birlikte ulusal ve yerel basının da konuya ilgi gösterdiği ama ne kadar çok ilgi gösterdiği yine ayrı bir tartışma konusudur. Diğer taraftan alternatif medyanın daha etkin rol oynayabilmesi için yine geleneksel medyaya ihtiyaç duyduğu, paylaşımlarını daha geniş kitlelere ulaştırabilmek için abone veya takipçi sayılarını artırmaları gerekmektedir.

Diğer taraftan ana akım gazetelerin çoğunun LGBTİ+’larla ilgili haberleri görmezden geldikleri, Yeni Akit Gazetesi’nin gazetecilik etiği açısından da problemli şekilde LGBTİ+’lara karşı nefret söylemi kullanarak haber yaptığı, yalnızca Birgün Gazetesi’nin ve kısıtlı olarak da Cumhuriyet Gazetesi’nin hak haberciliği doğrultusunda LGBTİ+ haberlerine yer verdiği görülmektedir. Fakat, Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinde LGBTİ+’lara karşı hiçbir ayrımcılık ve nefret söyleminin yer almaması yine de bu gazetelerin hak haberciliği açısından yayınlarında daha çok LGBTİ+ haberi vermesi gerektiği gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Hak haberciliğinin yalnızca alternatif medya kanallarında yapılan bir haber türü olmaktan çıkarılması için gazetecilik etiğinin de bir parçası olarak tüm ulusal ve yerel medya mecraları tarafından

vazgeçilmez bir ilke olarak benimsenmesi gerekmektedir. Çünkü hak ihlallerinin, mücadelelerinin ya da kazanımlarının haber yapılması toplumsal gelişim için hayati önem taşımaktadır. Hak haberciliği yapılarak, hak ihlalleri duyurulabilir, engellenmelerini sağlamak adına kamuoyu yaratılabilir, önyargılar yıkılabilir, daha özgür, demokratik ve barış içinde yaşayan bir toplum idealine kavuşulabilir. Bunun için ‘ötekileştirilen’ LGBTİ+’ların yaşamlarını ve toplumsal hayatta verdikleri hak arama mücadelelerini de içeren ve destekleyen daha çok haberin ana akım medyada yer alması gerekmektedir.

Bu hak mücadelelerinden biri olan hayvan hakları ve hayvan haklarına yönelik yasanın yürürlüğe girmesine yönelik çalışmalar özellikle son yıllarda sıkça gündeme gelmektedir. Ülkemizde de sıkça hayvana şiddet olaylarıyla karşılaşmaktayız ancak konuya yönelik bir çözüm yolu halen bulunabilmiş değildir. Hayvan haklarına yönelik çeşitli sivil toplum kuruluşları konuyla alakalı çalışmalar yaparken seslerini duyurabilme noktasında medyaya ihtiyaç duymaktadır. Araştırmada hem geleneksel medya hem de sosyal medya ele alınmış, 8 ulusal gazete ve sosyal medya hesapları ile 1 yerel gazete 3 aylık süreçte incelenmiştir. Bu çalışmada yapılan araştırmanın sonucuna bakıldığında ise gazetelerin hem sosyal medya hem de geleneksel medya üzerinden hayvan hakları ve hayvan haklarına yönelik çalışmalara çok az sayıda yer verildiği görülmüştür. Özellikle sağ görüşe yakın gazetelerin hayvan haklarına yönelik haberlere daha az yer verdiği sonucuna varılmıştır. Sosyal medyanın hızlı ve geniş kitlelere yayılma gibi avantajları olsa da hayvan haklarına yönelik haberlere çok az sayıda verildiği görülmüştür. Geleneksel medyada da durum farklı değildir. Medyada bu haberlerin yer alması toplumun bilinçlenmesi, sorunlu alana dikkat çekmek ve çözüm yolları arayışı için gereklidir. Bu amaçla çeşitli sivil toplum kuruluşları çalışmalar yapmakta ve konuya dikkat çekmek için sosyal medya hesaplarını daha aktif kullanmaktadır.

Araştırmanın sonucunda, ulusal basında engellilere yönelik haberlerin yalnızca “İnsan” ve “Hayatın İçinden” gibi gazetelerin hayat öykülerini konu alan bölümünde yer verildiğine ulaşılmıştır. Engellilerin sportif başarıları “olağandışı” bir durum içerisinde kurgulanarak verilmiştir. Haber söylem ve dili engellileri mağdur bireyler olarak göstermekte bununla birlikte engellilerin başarıları onların “kahraman” bireyler gibi gösterilmesine neden olmaktadır. Çalışmada incelenen 40 günlük periyotta engellilere yönelik haberler diğer haber türleri arasında çok küçük bir pay sahibi olmuştur. Hak haberciliğinin ülkemizde benimsenmesi için yeterli alan bulamadığı tespit edilmiştir. İnternet sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında hak haberciliğine katkıda bulunacak girişimlerin olmadığı sonucuna varılmıştır. Çevre hakkı ve

çevre konularında habercilik anlayışını sürdüren ve istikrarlı olarak haber yapan tek medya aracının Birgün gazetesi olduğu sonucuna varılmıştır. Ülkemizde doğrudan ve açık olarak hak haberciliği anlayışı araştırma kapsamında bulunamamıştır.

Hak haberciliği internetin sunduğu olanaklarla birlikte mümkün hale gelmiştir. Ana akımda yer alamayan, seslerini duyurma ihtiyacı olan kesim için hak haberciliği internet üzerinden ücretsiz veya az maliyetle yapılabilecek bir habercilik türüdür. Geleneksel medyanın bir ayağı olan gazetelerde hak haberciliği anlayışı haberlere yansımamıştır. Genel olarak mültecilerle ilgili durumlarda mültecilerin kurban olarak temsil edildikleri gözlemlenmiştir. Mültecilerin yaşadıkları hak ihlalleri sürekli Yunanistan gibi diğer ülkelerde gerçekleşen olaylar üzerinden basına yansımıştır. Türkiye’de mültecilerin yaşadığı sorunlar olduysa bile haberlere yansımamıştır. Bu durum tek taraflı bir perspektif sunmuştur. Mültecilerle ilgili haberler genel olarak yakın zamanda gündeme gelen Suriye’den göç eden mültecileri konu almaktadır. Türkiye’de sadece Suriyeli mültecilerin bulunmadığı düşünüldüğünde gazetelerde mültecilerin gündem olabilmesi için olağanüstü durumların gerçekleşmesi beklendiği sonucuna varılabilir. Bu bağlamda mültecilerin olağan dönemlerde yaşadıkları hak ihlallerinin basına yansımadağı düşünülebilir. Ayrıca mültecilerin Türkiye’de ne gibi haklara sahip olduğuyla ilgili kamu bilgilendirilmemiştir. Kamunun bilgilendirilmemesi büyük bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Gazeteler arasında çevre hak haberciliği yapan tek gazetenin Birgün gazetesi olduğu gözlemlenmiştir. Birgün gazetesi çevre haklarına dolaylı ve örtük olarak yer vermiştir. Diğer gazetelerde siyasi ve ekonomik kaygıların ön plana çıktığı ve bu perspektifle çevre haberi yapıldığı tespit edilmiştir. Çoğu gazetede çevre haberleri az yer bulabilmiştir. Çevre haberlerinin çoğunda görsel bulunurken kapladıkları alan çoğunlukla az olmuştur. Birgün gazetesi haricinde sürekli olarak hak haberciliğine uygun haber anlayışı benimseyen çevre haberine rastlanmamıştır. Çalışmanın yeni medya ayağında internet ve sosyal medya hesapları(Twitter ve Instagram) incelenmiştir. İnternet sitesi incelemelerinde Çevrehaber.com ve Denizhaber.com sitelerinin haberleri analiz edilmiştir. Her iki internet haber sitesinde toplam 68 çevre haberi yayınlanmıştır. Bu haberlerin hepsinde görsel kullanılmıştır. Çevrehaber.com’un Denizhaber.com’dan daha aktif çevre haberi yaptığı tespit edilmiştir. Yayınlanan haberlerde eleştirel ton kullanılması haricinde hak haberciliği yapılmadığı tespit edilmiştir. Gazetelerden farklı olarak genelgeler hakkında vatandaşa bilgilendirme yapılmıştır. Sosyal medya platformu olan Twitter ve Instagram’da yapılan aramalarda çevre hak haberine rastlanmadığı için çevre koruma görevini üstlenen dernek ve vakıfların sosyal medya hesapları incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda, ulusal basında engellilere yönelik haberlerin yalnızca “İnsan” ve “Hayatın İçinden” gibi gazetelerin hayat öykülerini konu alan bölümünde yer verildiğine ulaşılmıştır. Engellilerin sportif başarıları “olağandışı” bir durum içerisinde kurgulanarak verilmiştir. Haber söylem ve dili engellileri mağdur bireyler olarak göstermekte bununla birlikte engellilerin başarıları onların “kahraman” bireyler gibi gösterilmesine neden olmaktadır. Çalışmada incelenen 40 günlük periyotta engellilere yönelik haberler diğer haber türleri arasında çok küçük bir pay sahibi olmuştur. Bununla birlikte özel günlerde özellikle “2 Nisan Otizm Farkındalık Günü” nedeniyle medya engellilere yer ayırmıştır. Ancak özel günlerin olmadığı zaman diliminde ise, engelliler “yaşam öyküsü” taşıyan haber içeriklerinde yardıma muhtaç ve toplum tarafından ötekileştirilen bir grup olarak yansıtılmaktadır. Medya engellilere yönelik haber içeriklerinde engelli odaklı haberler yapmaya daha fazla özen göstermesi gerekmektedir. Aynı şekilde engellilerin yaşam sorunlarından bahsederken aynı zamanda onların hayatlarına çözüm önerileri sunabilecek haberler üretmelidir. Toplumu belirli kalıplar içerisinde ayıştıran, dezavantajlı grupları mağdur ve yardıma muhtaç gösteren söylemlerden kaçınılmalıdır. Bu söylem ve dil terkedilmeli bunun yerine; toplumu bütünleştiren bir dil kullanılmalıdır. Dolayısıyla engellilere yönelik haberlerde daha hassas olunması büyük bir önem arz etmektedir. Yapılan haberlerde haberin öznesini oluşturan engelliler ve hakları haberin merkezine alınmalıdır. Farklılıklarının abartıya kaçılmadan bununla birlikte topluma “acınması” gereken bireyler olarak sunulmaması gerekmektedir. Bu nedenle yapılacak haberlerde haber dilinin hak haberciliği bağlamında ve engelli haklarını savunan bir dil çerçevesinde temsil edilmesi büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Alankuş. S., Dursun. Ç, vd. (2007) İnsan Hakları Haberciliği. Sevdâ Alankuş (ed.), IPS İletişim Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Cangöz. İncilay (2003). Yurttaş Gazeteciliği ve Yerel Basın: Gazetecilik ve Habercilik. Sevdâ Alankuş (der.), IPS İletişim Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Karaca Dedeoğlu, Ayşegül (2018). Mültecilerin ve Geçici Koruma Sağlananların Sağlık Hakkı: Türkiye Örneği. İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Kavaklı, Nurhan. (2017) Hak Haberciliği Perspektifinden Çevrimiçi Haberlerde Mülteci Seslerinin Değerlendirilmesi, Erciyes İletişim Dergisi, 5(2), 245-26.
- Özbek, Erdal (2019). Sığınma Hakkı Ve Mültecilerin İnsan Haklarının Korunması. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Öztürk, N. Övünç (2014). Uluslararası Koruma Çerçevesinde Mültecinin Hukukî Statüsünün Belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Özügürlü, M . (2009). Hak Haberciliği. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi , 1 (1) , 159-168 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaud/issue/30107/324832>

Taneri, Gökhan (2012). Uluslararası Hukukta Mülteci Ve Sığınmacıların Geri Gönderilmemesi (Non-Refoulement) İlkesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.

Yılmaz Eren, Esra (2017). Mülteci Hukukunda Geçici Koruma. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/ikamet-izni-nasil-alinir-cesitleri-harc-odeme/> ,5 Haziran 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/suriyeliler-universitelere-sinavsiz-mi-girecek/> ,1 Mayıs 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/turkiyede-evlenme/> ,1 Mayıs 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/suriyelilerin-telefon-gorushmelerini-devlet-mi-karsiliyor/> , 1 Mayıs 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/turkiyede-calisma-izni-verilen-suriyeli-sayisi/> ,1 Nisan 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/goc-idaresi-mobil-uygulamasi/> , 1 Nisan2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/gecici-koruma-kapsaminda-saglik-hizmetleri/> ,27 Mart 2020.

Mülteciler Derneği, <https://multeciler.org.tr/avrupa-birliginin-suriyeliler-icin-turkiyeye-odedigi-para/> ,4 Mart 2020.

Mültecilerle Dayanışma Derneği, <http://www.multeci.org.tr/haberler/multeci-ve-gocmenler-icin-bilgi-notu/> ,13 Mart 2020.

Mültecilerle Dayanışma Derneği, <http://www.multeci.org.tr/haberler/basin-aciklamasi-saglik-hakki-koronavirus-ve-multeciler/> , 18 Mart 2020.

Mültecilerle Dayanışma Derneği , <http://www.multeci.org.tr/haberler/basin-aciklamasi-pazarkule-sonrasinda-ne-yasaniyor/> ,20 Nisan 2020.

İltica Ve Göç Araştırma Merkezi, <https://igamder.org/TR/igam/-4496> , 1 Mayıs 2020.

İltica Ve Göç Araştırma Merkezi, <https://igamder.org/TR/igam/-korona-salgini-multecilerin-sorunlarini-katlayarak-artiriyor%E2%80%99> , 16 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/10/vekil-yilmazdan-yine-multecilere-nefret-soylemi/> ,10 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/10/ab-erdogan-gorusrmelerinden-sonuc-cikmadi/>,10 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/11/multeci-pazarliginda-revizyon-arayislari/>,11 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/13/iyi-partili-vekil-koronavirusu-icin-multecileri-sucladi/>,13 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/14/turkiyenin-sinir-disi-ettigi-multeciye-el-nusra-rehin-aldi/>,14 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/17/pazarkulede-multeciler-acil-saglik-destegi-istiyor/> ,17 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/17/beklenenden-daha-cok-multeci-bulunacak/>,17 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/03/27/cadirlar-yakildi-multeciler-karantinaya-goturuluyor/>,27 Mart 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/05/otekinin-de-otekisi-multeciler-salginda-ne-yapiyor/>,5 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/10/corona-virusu-salgini-multecileri-nasil-etkiliyor/>,10 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/10/korona-gunlerinde-multeciler-biyolojik-silah-muamelesi-goruyor/>,10 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/10/medyascope-sinirdaki-multeciler-koronavirus-salgini-ile-kaderlerine-terk-edildi/>,10 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/18/karantina-sonrasi-multeciler-sokaklara-terk-ediliyor/>,18 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/19/otekinin-de-otekisi-afrikali-multeciler/> ,19 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/22/harmandali-ggmdeki-meclis-gundemine-tasidi/>,22 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/28/pvsk-yine-can-aldi-suriyeli-genc-gogsunden-vurularak-olduruldu/>,28 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/04/29/iranli-multeci-saglik-sigortasi-kurbani-oldu-iddiasi/>,29 Nisan 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/05/08/teis-suriyeli-multecilerin-receteleri-icin-istenen-onay-sorunu-cozulsun/>,8 Mayıs 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimedyasi.org/2020/05/12/turkiyenin-goc-politikasi-politikasizlikti/>,12 Mayıs 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimediyasi.org/2020/05/12/avrupada-kayip-multeci-ve-gocmen-cocuklar-raporu/>, 12 Mayıs 2020.

Mülteci Medyası, <https://multecimediyasi.org/2020/05/17/9-16-mayis-multeci-gundemi/>, 17 Mayıs 2020.

Abdulahakimoğulları. E, Sezer, Ö. ve Akpınar. Mahmut, (2011). “Küresel Ulusal ve Yerel Düzeyde Bir İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkının Gelişimi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (14), s.61-88.

Alankuş. S., Dursun. Ç, vd. (2007) İnsan Hakları Haberciliği, Sevda Alankuş (ed.), IPS İletişim Vakfı Yayınları: İstanbul

Dadak, Kemal, (2015) “Yeni Kuşak Hak Olarak Çevre Hakkı”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı 5, Yıl 2015, Cilt 0, 309-326.

Dursun, Ç. (2013) Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar, Mahmut Çınar (ed.), Hrant Dink Vakfı: İstanbul, s.219-250

Gözübüyük, A. Ş. (2014) Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 36.Baskı, Turhan Kitapevi: Ankara

Kabaoğlu. İ, (1990) Çevre Hakkı, İletişim Yayınları: İstanbul

Kavaklı, N. (2017) Hak Haberciliği Perspektifinden Çevrimiçi Haberlerde Mülteci Seslerinin Değerlendirilmesi, Erciyes İletişim Dergisi, 5(2), 245-26.

Kuzu. B, (1997) Sağlıklı ve Dengeli Bir Çevrede Yaşama Hakkı, Fakülteler Matbaası: İstanbul

Şen. E. (1994) Çevre Ceza Hukuku, Kazancı Hukuk Yayınları: İstanbul

Tamer. M,(1991) Çevre Sorunları ve Çevre Mevzuatı, Türk İdare Dergisi:Ankara, Sayı: 393, s.169-198

Otacı, C. (2015). Çevrenin Kasten Ve Taksirle Kirletilmesi Suçuna (TCK 181, 182) İlişkin Yargıtay 4. Ceza Dairesi Kararlarında Belirlenen İlkeler. Ankara Barosu Dergisi , (1) , 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33821/374555>

Özügurlu, M. (2009). Hak Haberciliği. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 1 (1) , 159-168.

Greenpeace Türkiye, <https://www.instagram.com/p/B-MswxGnEgJ/>, 26 Mart 2020

Greenpeace Türkiye, <https://www.instagram.com/p/B-MRb8LAgFu/>, 26 Mart 2020

Greenpeace Türkiye,https://www.instagram.com/p/B_hxG5rHcgw/, 28 Nisan 2020

Greenpeace Türkiye, https://www.instagram.com/p/B_1sQysgO2R/. 6 Mayıs 2020

Greenpeace Türkiye, https://www.instagram.com/p/B_7alxRgefo/, 8 Mayıs 2020

Deniz Temiz Derneği, https://www.instagram.com/p/B_hFZDQA2a_/, 28 Nisan 2020

Doğa Derneği, https://www.instagram.com/p/B-90MtsH_xX/, 14 Nisan 2020

Doğa Derneği, <https://twitter.com/DogaDernegi/status/1250080724859977728>, 14 Nisan 2020

Doğa Derneği, <https://twitter.com/DogaDernegi/status/1250080724859977728>, 26 Mart 2020

Doğa Derneği, <https://www.instagram.com/p/B-Mg4rencwq/>, 26 Mart 2020

TEMA, https://www.instagram.com/p/B_1q-B8pj6c/, 6 Mayıs 2020

TEMA, <https://twitter.com/temavakfi/status/1257941510181531649>, 6 Mayıs 2020

TEMA, <https://twitter.com/temavakfi/status/1247136773240770561>, 6 Nisan 2020

TEMA, <https://www.instagram.com/p/B-o5fqHJxxw/>, 6 Nisan 2020

TEMA, <https://www.instagram.com/p/B-9RrcLJr32/>, 14 Nisan 2020

TEMA, <https://twitter.com/temavakfi/status/1250003056584019968>, 14 Nisan 2020

TEMA, https://www.instagram.com/p/B_NEPLYJkVb/, 20 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/kuresel-co2-salimi-2019da-yuzde-2-azaldi-h2888.html>, 10 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/bir-cam-sisenin-geri-donusumu-25-dakikalik-elektrige-bedel-h2885.html>, 10 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/atiklari-atmayin-arayin-alsinlar-h2891.html>, 10 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/kizilirmak-deltasi-kesin-korunacak-hassas-alan-ilan-h2909.html>, 13 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/havayi-kirletmenin-cezasi-22-bin-lira-h2911.html>, 13 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/deniz/mersin-de-denizi-kirleten-gemilere-34-milyon-lira-ceza-yazildi-h2913.html>, 13 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/danistay-socar-termik-santrali-ced-olumlu-kararinin-iptalini-reddetti-h2948.html>, 18 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/yasam/eber-golunun-suyu-curudu-h2964.html>, 21 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/seyir/manisa-enerji-gideri-geri-odeme-belgesi-ni-aldi-h2996.html>, 26 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/sulama-kanalinda-cevre-kirliligi-h3015.html>, 29 Mart 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/orduda-icme-suyuna-yanik-yag-karistirdilar-2-h3045.html>, 06 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/bursa-nin-hava-kirliligi-yuzde-80-azaldi-h3066.html> ,06 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/cevre-ve-sehircilik-bakanligi-ndan-atiksu-genelgesi-h3094.html> ,11 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/vangolu-sahillerinde-100-ton-atik-cop-toplandi-h3118.html> ,14 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/gundem/turkiyede-tescilli-9-bin-363-anit-agac-var-h3152.html>,20 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/fabrika-atiklari-sir-baraji-ni-siyaha-boyadi-h3154.html> ,20 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/salda-golu-nun-tasinan-kumlari-eski-yerine-aliniyor-h3176.html> ,23 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/koparana-73-bin-tl-ceza-h3174.html> ,23 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/dunyanin-nazar-boncugu-meke-golu-can-cekisiyor-h3204.html> ,28 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/microsoft-biyocesitliliği-korumak-icin-kaynaklarini-kullanima-sunacak-h3203.html> ,28 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/yenice-cirpilar-termik-santrali-ced-olumlu-karari-iptal-edildi-h3202.html> ,28 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/tarihi-yedikule-bostanlari-hobi-bahcesine-donusturuldu-h3200.html> ,28 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/turkiye-nin-en-buyuk-tatli-su-golu-beysehir-h3199.html> ,28 Nisan 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/gundem/turkiyenin-ilk-evdekal-ormani-kuruluyor-h3216.html> ,1 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/sakarya-gurultu-eylem-plani-icin-anket-calismasi-basladi-h3217.html> ,1 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/4-ayda-8-bin-698-cocuk-cevre-mufettisi-oldu-h3215.html> ,1 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/dunya/cekyada-korkutucu-kuraklik-h3218.html> ,1 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/eskisehir-termik-santrale-karsi-savasini-surduruyor-h3244.html> ,06 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/henkel-2025e-kadar-karbon-ayak-izini-yuzde-65-oraninda-azaltmayi-h3248.html> ,06 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/yasam/edirne-sumbulu-klonlanarak-cogaltiliyor-h3245.html> ,06 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/dunya/eger-onlem-alinmazsa-bircok-yer-sahra-colu-gibi-olacak-h3247.html> ,06 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/tuz-golu-havzasi-nda-71-endemik-bitki-turu-tespit-edildi-h3254.html> ,08 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/gundem/salda-golunun-kumlari-eski-yerine-alindi-h3270.html> ,11 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/gundem/cevre-ve-sehircilik-bakanligi-mudanya-nin-batisini-sit-h3272.html> ,11 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/selcuklu-da-2019-da-225-bin-kati-atik-toplandi-h3291.html> ,14 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/buyuk-menderes-nehrinde-kirlilik-dorduncu-asamada-h3286.html> ,14 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/balik-olumleri-endiselendiriyor-h3307.html> ,17 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/moloz-ve-harfiyat-atiklarinin-cirkinligi-suruyor-h3305.html> ,17 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/deniz/esrarengiz-sari-tabakanin-ne-oldugu-ortaya-cikti-h3306.html> ,17 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/sector/ordu-kendi-enerjisini-kendi-uretecek-h3309.html> ,17 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/beykoz-da-sifir-atik-taksi-hizmete-girdi-h3308.html> ,17 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/gundem/mimarlar-odasi-ndan-cevre-ve-sehircilik-bakanligina-dava-h3344.html> ,23 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/43-ton-atik-yag-geri-donusturuldu-h3341.html> ,23 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/sifir-atik-projesi-nde-turkiye-nin-ilk-temizlik-h3340.html> ,23 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/yasam/tema-vakfindan-gelecege-50-bin-tohum-h3343.html> ,23 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/bilfenli-ogrencilerden-cevre-dostu-proje-h3372.html> , 29 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/yasam/ormanlarin-sagligi-902-noktadan-yakin-takipte-h3376.html> ,29 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/dunya/salgin-atlatilir-ama-siradaki-felaket-atlatilamayacak-h3375.html> ,29 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/ekonomi/1-milyar-euroluk-cevre-ve-altyapi-projesi-yolda-h3373.html> ,29 Mayıs 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/mugla-bodrum-da-cevre-skandal-h3402.html> ,3 Haziran 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/izmirde-ilk-sifir-atik-belgesi-karsiyakanin-h3397.html> ,3 Haziran 2020

<https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/seferihisarda-cevre-seferberligi-h3422.html> ,7 Haziran 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/geri-donusume-dikkat-cektiler-h3419.html> ,7 Haziran 2020

Çevre Haber, <https://www.cevrehaber.com.tr/cevre/caddebostan-sahili-nde-cirkin-manzara-h3420.html> ,7 Haziran 2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/beysehir-golunde-av-yasagi-basliyor-h84767.html> ,14.03.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/pelikanlar-mersinde-goc-molasi-verdi-h85215.html> ,21.03.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/istanbul-bogazi-nin-sessizligi-havadan-goruntulendi-h85462.html> ,29.03.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/everest-i-yutabilecek-derinlikteki-cukur-unlu-yonetmenden-sonra-h85622.html> ,03.04.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/chernobildeki-yangin-nukleer-santralin-bulundugu-yere-yaklasti-h85963.html> ,14.04.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/denize-kiyisi-olan-28-ile-genelge-gonderildi-h85955.html> ,14.04.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/nasa-ozon-seviyesinin-rekor-seviyenin-altinda-seyrettigini-duyurdu-h86124.html> ,20.04.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/sahil-kenti-tekirdagin-denizle-iliskisi-kesiliyor-h86282.html> ,28.04.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/yesilin-mavinin-ve-sarinin-bulustugu-kesis-golu-hayran-birakiyor-h86840.html> ,31.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/istanbul-bogazi-na-yakismayan-goruntu-h86837.html> ,31.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/vandaki-baliklarin-yuksekk-su-sicakligindan-oldugu-tespit-edildi-h86626.html> ,19.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/goetlere-30-bin-sazan-birakildi-h86530.html> ,14.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/van-golunde-2-ton-kacak-inci-kefali-ele-gecirildi-h86516.html> ,14.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/cinarda-balaban-kusu-goruntulendi-h86589.html> ,17.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/van-golunde-sarkilar-esliginde-200-ton-cop-toplandi-h86575.html> ,17.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/cesme-marina-deniz-patlicanlarına-ev-sahipligi-yapmaya-devam-ediyor-h86570.html> ,17.05.2020

Deniz Haber, <https://www.denizhaber.com/cevre/denizlerde-yeni-tur-bir-kirliligin-baslangici-h86795.html> , 29.05.2020

Independent Türkçe, <https://www.indyrturk.com/node/> ,23 Ağustos 2020

Alankuş, S. (2007). 'BİA ve Hak Haberciliği Eğitim Çalışmaları Üzerine'. S. Alankuş (ed.). *İçinde İnsan Hakları Haberciliği*. (s. 11-24). IPS İletişim Vakfı Yayınları: İstanbul.

Alankuş, S. (2011). 'Yeni Habercilik Arayışları ve Hak Odaklı Habercilik'. İ. Kuçuradı (yay. haz.). *İçinde Yirmibirinci Yüzyılın Başında İnsan Haklarını Korumada Yaşanan Sorunlar*. (s. 149-167). T.C. Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi ve UNESCO Felsefe ve İnsan Hakları Kürsüsü Yayınları: İstanbul.

Aydoğan, F. ve Kırık, A. (2012). 'Alternatif Medya Olarak Yeni Medya'. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, s. 58-69.

Çoban, B. (2010). 'Toplumsal Çatışma Demokratik İletişim ve Alternatif Medya'. *Marmara İletişim Dergisi*, 17 (17), s. 1-20.

Çoban, B. (2012). 'Ötekiler ve Alternatif Medya'. S. Sungur (ed.). *İçinde Azınlıklar ve Medya*. (s. 1-10). Martı Yayınları: İstanbul.

Erdoğan, B. ve Köten, E. (2014). 'Yeni Toplumsal Hareketlerin Sınıf Dinamiği: Türkiye LGBT Hareketi'. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2 (1), s. 93-113.

Free & Equal United Nations for LGBT Equality (t. y.). *Criminalization*. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner.

Güner, U., Kalkan, P., Öz, Y., Özsoy, E. C. ve Söyle, F. (2011). *Türkiye'de Cinsel Yönelim ve Cinsel Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu 1 Ocak-30 Haziran 2010*, İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları ve Hukuku Araştırma Merkezi: İstanbul.

KAOS GL (2021). *2020 Yıllık Faaliyet Raporu*. KAOS Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar

ve Dayanışma Derneği.

Özügürlü, M. (2009). ‘Hak Haberciliği’. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 1 (1), s. 159-168.

İnternet Kaynakları

2020’nin ilk üç ayı Kaos GL basın seyri. (2020, 2 Nisan). KAOS GL. Erişim adresi:

<https://kaosgl.org/haber/2020-nin-ilk-uc-ayi-kaos-gl-basin-seyri>

2020 baharı Kaos GL basın seyri. (2020, 8 Temmuz). KAOS GL. Erişim adresi:

<https://kaosgl.org/haber/2020-bahari-kaos-gl-basin-seyri>

Doğan, Ç. (2004, 28 Şubat). Dernekten Açlık Grevine ve Buluşmalara 25 Yıl, *Bianet*.

<https://bianet.org/bianet/toplum/30182-dernekten-aclik-grevine-ve-bulusmalara-25-yil>

Güneş, A. (t. y.). İlk Eylemden Bugüne LGBTİ Hareketi, *Platform24*.

<http://platform24.org/objective/365/ilk-eylemden-bugune-lgbti-hareketi>

ILGA (2020). *State Sponsored Homophobia Report Global Legislation Overview Update: 2020*

Updated Edition. ILGA web sitesinden erişildi: www.ilga.org

KAOS GL Derneği. (t. y.). Biz Kimiz? Erişim adresi:

<https://kaosgldernegi.org/hakkimizda/biz-kimiz>

Lambdaistanbul. (t. y.). Özetle; Lambdaistanbul Ne Yaptı? Erişim adresi:

<http://www.lambdaistanbul.org/s/hakkinda/ozetle-lambdaistanbul-ne-yapti/>

Morris, B. J. (t. y.). A Brief History of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Social Movements. *American Psychological Association*. Erişim adresi:

<https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/history>

The Association of LGBTQ Journalists Stylebook. (t. y.). Terminology. Erişim adresi:

<https://www.nlgja.org/stylebook/terminology/>

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti. (t.y.). Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi.

<https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>

UN Free & Equal. (t. y.). Definitions. Erişim adresi: <https://www.unfe.org/definitions/>

Wareham, J. (2020, 17 Mayıs). Map Shows Where It’s Illegal To Be Gay – 30 Years Since WHO Declassified Homosexuality As Disease. *Forbes*. Erişim adresi:

<https://www.forbes.com/sites/jamiewareham/2020/05/17/map-shows-where-its-illegal-to-be-gay--30-years-since-who-declassified-homosexuality-as-disease/?sh=5a3a054a578a>

Aronowitz, S. (1992). *The Politics of Identity: Class, Culture, Social Movements*. Routledge: Newyork.

Başaran, F. (2010). Yeni İletişim Teknolojileri, Alternatif İletişim Olanakları. *Mülkiye Dergisi*. 269 (34). 255-270.

Bailey, O.G., Cammaerts, B. & Carpanter, N. (2015). *Alternatif Medyayı Anlamak*. Çev.: Çiğdem Öztürk. Epsilon Yayıncılık: İstanbul.

Burton, G. (1995). *Görünenden Fazlası: Medya Analizine Giriş*. Çev.: N. Dinç. Alan Yayıncılık: İstanbul.

Chomsky, N. (2015). *Demokrasi ve Eğitim*. Ed.: C.P. Otero. Çev.: Ender Abadoğlu, Banu Karadağ, Zeynep Kutluata, Nuri Ersoy, Ali K. Soysel, Ayten Sönmez. İstanbul: Bgst Yayınları.

Dursun, Ç. (1998). Türkiye’de İşçi Sınıfı Kimliğinin Medyada Temsili: 1990-1997. *Toplum ve Bilim*. (78).

Elliot, P., Murdock, G.&Schlesinger, P. (1986). *Terrorism and the State: A Case Study of Discourses of Television*. Der.: Collis, Curron, Granham. *Media, Culture and Society*. Sage: London.

Thompson, J.B. (1992). *Ideology and Modern Culture*. Polity Press: Cambridge.

ALANKUŞ Sevda (2005), BİA ve BİA Eğitim çalışmaları üzerine, **Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya**, (EDT: ALANKUŞ Sevda), IPS iletişim vakfı yayınları, S.19-21, İstanbul, Türkiye

GİRİTLİOĞLU Yasemin (2000), **Uluslararası Medya**, Beta yayınevi, İstanbul, Türkiye

ÖZER Ömer (2012), Alternatif Medya Alternatif Gazetecilik Josepb Pulitzer, **Alternatif Medya Alternatif Gazetecilik**, (EDT:ÖZER Ömer), Literatürk yayın evi, S.9-11, İstanbul, Türkiye

Sabah Gazetesi (2019) , 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri İstanbul Türkiye

Akşam Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri İstanbul Türkiye

Sözcü Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri İstanbul Türkiye

Türkiye Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri İstanbul Türkiye

Hürriyet Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri İstanbul Türkiye

Olay Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri Çanakkale Türkiye

Burası Çanakkale Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri Çanakkale Türkiye

Gündem Gazetesi (2019), 1 Nisan-10 Mayıs Tarihleri Çanakkale Türkiye

Url 1) <http://www.yasemininceoglu.com/index.php/2019/02/18/alternatif-medya-ne-demek-2/> Erişim Tarihi: 02.06.2019

Url 2) <http://zileliyuuk.blogspot.com/2012/01/alternatif-medya-dersi-kapsaminda.html> Erişim Tarihi: 02.06.2019

Url 3) <https://bianet.org/biamag/medya/110151-habercilikte-yeni-arayislar-ve-hak-haberciligi> Erişim Tarihi: 03.06.2019

Url 4) <https://www.tozlumikrofon.com/ana-akim-medya-nedir/> Erişim Tarihi: 03.06.2019

- Url 5) <https://twitter.com/iscihaber> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 6) <https://twitter.com/isciplatform> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 7) <https://twitter.com/kamuscihaber> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 8) <https://twitter.com/taseronisci> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 9) https://twitter.com/sendika_org Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 10) <https://www.facebook.com/groups/477288462450024/> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 11) <https://www.facebook.com/kamuisci.haber/> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 12) <https://www.facebook.com/taseroniscisi/> Erişim Tarihi: 13.06.2019
- Url 13) <https://www.instagram.com/kamu.bulteni/> Erişim Tarihi: 14.06.2019
- Url 14) <https://www.instagram.com/kamumemurpersonelalimi/> Erişim Tarihi: 14.06.2019

Berksoy, İ. (2007). Özel hukukta hayvan hakları.

Çelebi, Ö. (2018). Kişi ve Eşya Ayrımı Bağlamında Hayvanların Hukuki Statüsü. İstanbul Hukuk Mecmuası, 76(2), 559-622.

Demir, I. (2019). Alternatif Medya Biçimi Olarak Hak Odaklı Habercilik: Gaia Dergi Örneği. İletişim Hakkı ve Yeni Medya–Tehditler ve Olanaklar, 83-117.

Demirtaş, O. (2016). Başlangıçtan günümüze Türk basınında alternatiflik arayışları ve alternatif medya olgusu.

Dursun, Ç., Arsan, E., Yurdalan, Ö., & Sucu, M. (2003). Gazetecilik ve Habercilik. Haber ve Habercilik Üzerine Düşünmek, Der. Sevda Alankuş, IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul, 63-84.

Gölcü, A. (2015). Türkiye'de demokrasi kültürü ve medya: köşe yazılarında demokrasi söylemi. Literatürk Academia.

GÜRLER, A. M., & OSMANAĞAOĞLU, Ş. (2009). Türkiye’de hayvanları koruma kanununun tarihsel gelişimi. Kafkas Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi, 15(3), 325-330.

Haluk, A. Ş. A. R. (2018). Hayvan haklarına yönelik temel görüşler ve yanılgıları. Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (30), 239-251.

ILGAR, R. (2007). TÜRKİYE'DE HAYVAN HAKLARI İHLALLERİNE COĞRAFİ AÇIDAN BAKIŞ. Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences, 16(1).

İNCİ, Z. Ö. (2019). Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Hayvanların Ceza Hukuku

- Bakımından Korunması. İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5(1), 1-24.
- KILIÇOĞLU, K. (2010). Hayvan Haklarına İlişkin Olarak Borçlar Kanunu Tasarısı'ndaki Düzenleme-Hayvanı Öldürme ya da Etkisiz Hale Getirme. Ankara Barosu Dergisi, (4), 335-340.
- ÖZGÜR, A. (2010). Türk Hukuk Sisteminde Hayvanlar. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi, 81(1), 31-34.
- ÖZEN, A. S. HAYVANLARI KORUMA KANUNUNUN ZOOLOJİK VE ETİK İLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ. Doğanın Sesi, (3), 63-69.
- ÖZUĞURLU, M. (2009). Hak Haberciliği. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 1(1), 159-168.
- Savaş, T., Yurtman, İ. Y., & Cemil, T. Ö. L. Ü. (2009). Hayvan hakları ve hayvan refahı: Felsefi bakış-nesnel arayışlar. Hayvansal Üretim, 50(1).
- Tokgöz, O. (2015). Temel Gazetecilik (11. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- YAĞLI, S. (2007). Haber ve İdeoloji İlişkisi: Haber Metinlerinde Gerçekliğin Sunumu. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi, (2), 337-353.
- Yaşar, A., & Yerlikaya, H. DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE HAYVAN HAKLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ.
- İlgar, Rüştü, (2007), Türkiye'de Hayvan Hakları İhlallerine Coğrafi Açıdan Bakış, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16,1, ss.347-360
- Mutlu, Erol, (1998), İletişim Sözlüğü, Ayraç Yayınevi, Ankara
- (<http://zileliyuuk.blogspot.com> E.T. 05.06.2019)
- (<https://bianet.org/bianet/medya/124294-medyada-hak-haberciligi> E.T. 05.06.2019)
- CEVİZCİ, A. (2003). Felsefe Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Paradigma.
- ELIAS, N. (2000). Zaman Üzerine, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- ALANKUŞ, S. (2007). Kadın Odaklı Habercilik. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- AKMEŞE Z., DENİZ K., Kadına Yönelik Cinsiyetçi Söylemin İnternet Haber Portallarında Yer Alma Biçimleri, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2015, 8/1.

BINARK, M. (2007). Yeni Medya Çalışmaları, Ankara: Dipnot Yayınları.

Sabah Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Sözcü Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Hürriyet Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Akşam Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Türkiye Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Çanakkale Gündem Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Çanakkale Olay Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

İşte Çanakkale Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Burası Çanakkale Gazetesi (01.04.2019-10.05.2019)

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/> (Erişim Tarihi: 15.05.2019)

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Nisan 2019 Raporu
<http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/2876/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-nisan-2019-raporu> (Erişim Tarihi: 15.05.2019)

Gazete Tirajları <http://gazetetirajlari.com/> (Erişim Tarihi: 15.05.2019)

EKLER

LGBT_Haberleri_ajit_e_dergi.pdf <https://dergipark.org.tr/en/pub/ajit-e/issue/73717/1190219>

M_Iteci_Haberleri_AhiEvran_ <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aea/issue/72345/1198670>

Çevre_Haberleri_kulturder. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kulturder/issue/73695/1191931>

